

**Έκθεση Ενδιάμεσης Επανεξέτασης
(άρθρο 18 του ΚΚΔ 2021/1060)**

Μάρτιος 2025

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή	3
2. Σύνοψη παρουσίαση Προγράμματος	3
3. Ειδικές Συστάσεις Ευρωπαϊκού Εξαμήνου (σημείο α ΚΚΔ 2021/1060)	7
4. Πρόοδος υλοποίησης του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (σημείο β ΚΚΔ 2021/1060)	13
5. Πρόοδος στην εφαρμογή των αρχών του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων (σημείο γ ΚΚΔ 2021/1060).....	16
6. Κοινωνικοοικονομική κατάσταση της Περιφέρειας (σημείο δ ΚΚΔ 2021/1060).....	19
7. Κυριότερα αποτελέσματα σχετικών αξιολογήσεων (σημείο ε ΚΚΔ 2021/1060)	30
8. Πρόοδος επίτευξης οροσήμων Προγράμματος (σημείο στ ΚΚΔ 2021/1060)	31
8.1. Γενική επισκόπηση προόδου υλοποίησης Προγράμματος έως το έτος 2024	31
8.2. Πρόοδος επίτευξης οροσήμων	33
9. Αναγκαιότητα αναθεώρησης Προγράμματος - Πρόταση οριστικής κατανομής ποσού ευελιξίας	37
9.1. Αναγκαιότητα αναθεώρησης	37
9.2. Κατανομή ποσού ευελιξίας.....	39

1. Εισαγωγή

Στο πλαίσιο του Κανονισμού Κοινών Διατάξεων (ΚΚΔ) 2021/1060 και ειδικότερα στο άρθρο 18, θεσπίζεται για τη βέλτιστη και συνεκτική χρήση των ευρωπαϊκών πόρων η διαδικασία της ενδιάμεσης επανεξέτασης των Προγραμμάτων της Πολιτικής Συνοχής, η οποία και θα καθορίσει την οριστική κατανομή του ποσού ευελιξίας που αντιστοιχεί στο 50% της συνεισφοράς για τα έτη 2026 και 2027 ανά Πρόγραμμα.

Για το σκοπό αυτό προβλέπεται έως 31/3/2025 η υποβολή στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή έκθεσης ενδιάμεσης επανεξέτασης των Προγραμμάτων 2021-2027 τα οποία στηρίζονται από το ΕΤΠΑ (με εξαίρεση τα προγράμματα Interreg), το ΕΚΤ+, το Ταμείο Συνοχής και το ΤΔΜ, καθώς και πρόταση οριστικής κατανομής του ποσού ευελιξίας των Προγραμμάτων, όπως προβλέπεται στην παρ. 1, β' εδάφιο του άρθρου 86 του ΚΚΔ.

Η παρούσα Έκθεση αφορά την Ενδιάμεση Επανεξέταση του Προγράμματος Ιόνια Νησιά 2021-2027 και εκπονήθηκε λαμβάνοντας υπόψη τα κάτωθι σημεία που πρέπει να περιλαμβάνονται σύμφωνα με την παρ.1 του άρθρου 18 ΚΚΔ:

- α) τις νέες προκλήσεις που προσδιορίζονται στις σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις που θα εγκριθούν το 2024,·
- β) την πρόοδο στην υλοποίηση του ολοκληρωμένου Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ), εφόσον συντρέχει περίπτωση,·
- γ) την πρόοδο στην εφαρμογή των αρχών του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων,·
- δ) την κοινωνικοοικονομική κατάσταση της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, με ιδιαίτερη έμφαση στις χωρικές ανάγκες, λαμβάνοντας υπόψη κάθε σημαντική αρνητική χρηματοοικονομική, οικονομική ή κοινωνική εξέλιξη,·
- ε) τα κυριότερα αποτελέσματα των σχετικών αξιολογήσεων,·
- στ) την πρόοδο στην επίτευξη των οροσήμων, λαμβάνοντας υπόψη τις μείζονες δυσκολίες που προέκυψαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος.·

2. Σύνοψη παρουσίαση Προγράμματος

Το Πρόγραμμα Ιόνια Νησιά 2021-2027 (2021EL16FFPR014) εγκρίθηκε το 2022 με βάση υπ' αρ. πρωτ. C(2022)6508 final 5-9-2022 Εκτελεστική Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η συνολική Δημόσια Δαπάνη του Προγράμματος ανέρχεται σε **287.594.481 ευρώ**, εκ των οποίων το ποσό των 244.455.306 ευρώ είναι η συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και 43.139.175 ευρώ είναι η Εθνική συμμετοχή. Το Πρόγραμμα συγχρηματοδοτείται από τα Ευρωπαϊκά Ταμεία ΕΤΠΑ και ΕΚΤ+.

Αναπτυξιακό όραμα της Περιφέρειας αποτελεί να καταστούν τα «Ιόνια Νησιά: Ελκυστικός Προορισμός, Βιώσιμος Τόπος, Ανθεκτική Περιφέρεια».

Για την επίτευξη του αναπτυξιακού οράματος, διαμορφώνεται ένα συνεκτικό πλέγμα επτά Στρατηγικών Στόχων (ΣΣ) οι οποίοι εξυπηρετούν τους πέντε βασικούς Στόχους της Πολιτικής Συνοχής της περιόδου 2021-2027. Ειδικότερα, οι ΣΣ του Προγράμματος έχουν ως ακολούθως:

Σύνδεση με τον ΣΠ1 «μια Εξυπνότερη Ευρώπη»

- ΣΣ1. Εμπλουτισμός του παραγωγικού συστήματος & προτύπου στην κατεύθυνση της έξυπνης εξειδίκευσης
- ΣΣ2. Διαμόρφωση συνθηκών ανθεκτικότητας του παραγωγικού συστήματος

Έκθεση Ενδιάμεσης Επανεξέτασης Προγράμματος Ιόνια Νησιά 2021-2027

Σύνδεση με τον ΣΠ2 «μια Πιο Πράσινη Ευρώπη» και τον ΣΠ3 «μια Πιο Συνδεδεμένη Ευρώπη»

- ΣΣ3. Διασφάλιση βασικών προϋποθέσεων διαβίωσης κατοίκων & επισκεπτών
- ΣΣ4. Βιώσιμη αντιμετώπιση φυσικών & ανθρωπογενών πιέσεων στο νησιωτικό οικοσύστημα

Σύνδεση με τον ΣΠ4 «μια Πιο Κοινωνική Ευρώπη»

- ΣΣ5. Αξιοποίηση του πλεονάσματος δεξιοτήτων για αναβάθμιση της αγοράς εργασίας
- ΣΣ6. Δημιουργία συνθηκών κοινωνικής ανθεκτικότητας

Σύνδεση με τον ΣΠ5 «μια Ευρώπη Πιο Κοντά στους Πολίτες» και τον ΣΠ4 «μια Πιο Κοινωνική Ευρώπη» για δράσεις πολιτισμού

- ΣΣ7. Προώθηση ολοκληρωμένων χωρικών πολιτικών ενδογενούς ανάπτυξης

Στο πλαίσιο της ανωτέρω στόχευσης, το Πρόγραμμα Ιόνια Νησιά διαρθρώνεται σε εννέα (9) Προτεραιότητες, εκ των οποίων οι επτά (7) είναι θεματικές και οι δύο (2) αφορούν την τεχνική υποστήριξη του Προγράμματος.

Στον πίνακα που ακολουθεί αποτυπώνεται η δομή του Προγράμματος ανά Προτεραιότητα (Π), Στόχο Πολιτικής (ΣΠ), Ειδικό Στόχο (ΕΣ), Ταμείο και χρηματοδοτικούς πόρους.

Προτεραιότητα (Π)	Στόχος Πολιτικής (ΣΠ)	Ειδικός Στόχος	Ταμείο	Συνολική Δημόσια Δαπάνη (Δ.Δ.) (€)
Π1. Ενίσχυση της περιφερειακής ανταγωνιστικότητας μέσω της προώθησης της επιχειρηματικότητας, της καινοτομίας & του ψηφιακού μετασχηματισμού	ΣΠ1: μια Εξυπνότερη Ευρώπη	RSO1.1 RSO1.2 RSO1.3	ΕΤΠΑ	31.520.680,00
Π2. Προστασία του Περιβάλλοντος, Αειφόρος Ανάπτυξη, Αντιμετώπιση της Κλιματικής Αλλαγής	ΣΠ2: μια Πιο Πράσινη Ευρώπη	RSO2.1 RSO2.2 RSO2.4 RSO2.5 RSO2.6 RSO2.7	ΕΤΠΑ	54.058.517,00
Π2Α. Προώθηση της βιώσιμης αστικής κινητικότητας	ΣΠ2: μια Πιο Πράσινη Ευρώπη	RSO2.8	ΕΤΠΑ	4.000.000,00
Π3. Ενίσχυση υποδομών μεταφορών	ΣΠ3: μια Πιο Συνδεδεμένη Ευρώπη	RSO3.2	ΕΤΠΑ	26.069.623,00
Π4Α. Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής με τη βελτίωση υποδομών	ΣΠ4: μια Πιο Κοινωνική Ευρώπη	RSO4.2 RSO4.5 RSO4.6	ΕΤΠΑ	42.139.246,00
Π4Β. Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής με τη στήριξη του ανθρώπινου δυναμικού	ΣΠ4: μια Πιο Κοινωνική Ευρώπη	ESO4.1 ESO4.6 ESO4.8 ESO4.9 ESO4.10 ESO4.11 ESO4.12	ΕΚΤ+	72.963.606,00
Π5. Προώθηση της βιώσιμης και ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης	ΣΠ5: μια Ευρώπη Πιο Κοντά στους Πολίτες	RSO5.1 RSO5.2	ΕΤΠΑ	51.503.523,00
Π6. Τεχνική Βοήθεια ΕΚΤ+	-		ΕΚΤ+	1.543.842,00
Π7. Τεχνική Βοήθεια ΕΤΠΑ	-		ΕΤΠΑ	3.795.444,00

Έκθεση Ενδιάμεσης Επανεξέτασης Προγράμματος Ιόνια Νησιά 2021-2027

Προτεραιότητα (Π)	Στόχος Πολιτικής (ΣΠ)	Ειδικός Στόχος	Ταμείο	Συνολική Δημόσια Δαπάνη (Δ.Δ.) (€)
Σύνολο				287.594.481

Υπόμνημα – Ειδικοί Στόχοι:

RSO1.1: Ανάπτυξη και ενίσχυση των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας και αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών.

RSO1.2: Αξιοποίηση των οφελών της ψηφιοποίησης για τους πολίτες, τις εταιρείες, τους ερευνητικούς οργανισμούς και τις δημόσιες αρχές

RSO1.3: Ενίσχυση της βιώσιμης ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και δημιουργία θέσεων εργασίας στις ΜΜΕ, μεταξύ άλλων μέσω παραγωγικών επενδύσεων

RSO2.1: Προώθηση μέτρων ενεργειακής απόδοσης και μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου

RSO2.2: Προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας σύμφωνα με την οδηγία για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΕΕ) 2018/2001[1] συμπεριλαμβανομένων των κριτηρίων βιωσιμότητας που καθορίζονται σ' αυτήν

RSO2.4: Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης του κινδύνου καταστροφών, της ανθεκτικότητας, λαμβάνοντας υπόψη προσεγγίσεις που βασίζονται στο οικοσύστημα

RSO2.5: Προαγωγή της πρόσβασης στην ύδρευση και της βιώσιμης διαχείρισης του νερού

RSO2.6: Προαγωγή της μετάβασης σε κυκλική οικονομία και σε αποδοτική ως προς τους πόρους οικονομία

RSO2.7: Ενίσχυση της προστασίας και της διατήρησης της φύσης, της βιοποικιλότητας και των πράσινων υποδομών, μεταξύ άλλων σε αστικές περιοχές, και μείωση όλων των μορφών ρύπανσης

RSO2.8: Προώθηση της βιώσιμης, πολυτροπικής αστικής κινητικότητας, ως μέρος της μετάβασης σε οικονομία καθαρών μηδενικών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα

RSO3.2: Ανάπτυξη και ενίσχυση βιώσιμης, ανθεκτικής στην κλιματική αλλαγή, έξυπνης και διατροφικής εθνικής, περιφερειακής και τοπικής κινητικότητας, με καλύτερη πρόσβαση στο ΔΕΔ-Μ και διασυνοριακή κινητικότητα

RSO4.2: Βελτίωση της ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης χωρίς αποκλεισμούς μέσω της ανάπτυξης προσβάσιμων υποδομών, συμπεριλαμβανομένων της ενίσχυσης της ανθεκτικότητας της εξ αποστάσεως και της διαδικτυακής εκπαίδευσης και κατάρτισης

RSO4.5: Εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη και ενίσχυση της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγείας, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης, και προώθηση της μετάβασης από την ιδρυματική φροντίδα στη φροντίδα που βασίζεται σε επίπεδο οικογένειας και τοπικής κοινότητας

RSO4.6: Ενίσχυση του ρόλου του πολιτισμού και του βιώσιμου τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την κοινωνική καινοτομία

ESO4.1: Βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και μέτρα ενεργοποίησης για όλα τα άτομα που αναζητούν εργασία, συγκεκριμένα, τους νέους, ιδίως μέσω της υλοποίησης των εγγυήσεων για τη νεολαία, τους μακροχρόνια άνεργους και τις μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας, και για τα οικονομικά αδρανή άτομα, καθώς και μέσω της προώθησης της αυτοαπασχόλησης και της κοινωνικής οικονομίας

ESO4.6: Προώθηση της ίσης πρόσβασης σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση και κατάρτιση και της ολοκλήρωσής τους, ιδίως για τις μειονεκτούσες ομάδες, από την προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα έως τη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς και την εκπαίδευση και επιμόρφωση ενηλίκων, συμπεριλαμβανομένης της διευκόλυνσης της μαθησιακής κινητικότητας για όλους και της προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρίες

ESO4.8: Προαγωγή της ενεργητικής ένταξης για προώθηση των ίσων ευκαιριών, της απαγόρευσης των διακρίσεων και της ενεργού συμμετοχής, καθώς και βελτίωση της απασχολησιμότητας, ειδικότερα των μειονεκτουσών ομάδων

ESO4.9: Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών, συμπεριλαμβανομένων των μεταναστών

ESO4.10: Προώθηση της κοινωνικοοικονομικής ένταξης των περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομά

ESO4.11: Ενίσχυση της ισότιμης και έγκαιρης πρόσβασης σε ποιοτικές, βιώσιμες και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων υπηρεσιών που προάγουν την πρόσβαση σε στέγαση και φροντίδα με επίκεντρο τον άνθρωπο, συμπεριλαμβανομένης της υγειονομικής περίθαλψης· εκσυγχρονισμός των συστημάτων

κοινωνικής προστασίας, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της πρόσβασης στην κοινωνική προστασία, με ειδική έμφαση στα παιδιά και στις μειονεκτούσες ομάδες· βελτίωση της προσβασιμότητας, μεταξύ άλλων για τα άτομα με αναπηρίες, της αποτελεσματικότητας και της ανθεκτικότητας των συστημάτων υγειονομικής περίθαλψης και των υπηρεσιών μακροχρόνιας περίθαλψης

ESO4.12: Προώθηση της κοινωνικής ένταξης των ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένων των απόρων και των παιδιών

RSO5.1: Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας στις αστικές περιοχές

RSO5.2: Ενίσχυση της ολοκληρωμένης και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικής, οικονομικής και περιβαλλοντικής τοπικής ανάπτυξης, του πολιτισμού, της φυσικής κληρονομιάς, του βιώσιμου τουρισμού και της ασφάλειας σε περιοχές πλην των αστικών

3. Ειδικές Συστάσεις Ευρωπαϊκού Εξαμήνου (σημείο α ΚΚΔ 2021/1060)

Στην παρούσα ενότητα, παρουσιάζονται οι Ειδικές Συστάσεις του Ευρωπαϊκού εξαμήνου για την Ελλάδα και η σύνδεση τους με τις Προτεραιότητες του Προγράμματος Ιόνια Νησιά 2021-2027¹. Ειδικότερα:

Π1: Ενίσχυση της περιφερειακής ανταγωνιστικότητας μέσω της προώθησης της επιχειρηματικότητας, της καινοτομίας & του ψηφιακού μετασχηματισμού

Έρευνα και Καινοτομία

Σε ότι αφορά τον **Ειδικό Στόχο RSO1.1**, καταγράφεται υψηλός βαθμός συνάφειας και με τις συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου (**Παράρτημα 17**) για περαιτέρω βελτίωση των περιφερειακών επιδόσεων έρευνας και καινοτομίας, καθώς το Πρόγραμμα της ΠΙΝ υποστηρίζει την ανάπτυξη έρευνας και καινοτομίας τόσο από ερευνητικούς/ακαδημαϊκούς φορείς όσο και από επιχειρήσεις. Επιπλέον, υποστηρίζεται και η δημιουργία δομών μεταφοράς τεχνολογίας. Ζητούμενο για την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων αποτελεί η επένδυση επαρκών δημόσιων πόρων και η μόχλευση τους με αντίστοιχους ιδιωτικούς στον τομέα της Ε&Α. Προτεραιότητα πρέπει να δοθεί, σύμφωνα με την Περιφερειακή Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης Ιονίων Νήσων 2021-2027, στην ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ επιχειρήσεων και ερευνητικών/ακαδημαϊκών φορέων.

Ψηφιακός Μετασχηματισμός

Σε ότι αφορά τον **Ειδικό Στόχο RSO1.2**, υπάρχει υψηλός βαθμός συνάφειας και κάλυψης με τις συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου (**Παράρτημα 10**) και τις ιδιαίτερες ανάγκες της Περιφέρειας, καθώς το Πρόγραμμα περιλαμβάνει δράσεις για την ψηφιοποίηση των δημόσιων υπηρεσιών προς τους πολίτες και τους επισκέπτες της Περιφέρειας, στο πλαίσιο του ευρύτερου ψηφιακού μετασχηματισμού των δημόσιων υπηρεσιών που υλοποιείται στη χώρα τα τελευταία χρόνια. Επιπλέον ενσωματώνονται παρεμβάσεις για την υποστήριξη του ψηφιακού μετασχηματισμού των επιχειρήσεων, με στόχο να αντιστραφεί σταδιακά η περιορισμένη χρήση ψηφιακών μέσω από τις ΜΜΕ.

Οικονομική Δραστηριότητα – ΜΜΕ

Σε ότι αφορά τον **Ειδικό Στόχο RSO1.3**, καταγράφεται υψηλός βαθμός συνάφειας και κάλυψης με τις συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου (**Παράρτημα 17**) και τις ιδιαίτερες ανάγκες της Περιφέρειας, καθώς το Πρόγραμμα περιλαμβάνει παρεμβάσεις για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της τοπικής οικονομίας, ενισχύοντας τομείς προτεραιότητας όπως αυτοί εντοπίζονται στην Περιφερειακή Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης Ιονίων Νήσων 2021-2027. Προτεραιότητα πρέπει να δοθεί, λόγω αναγκών των επιχειρήσεων, στη στήριξη της επιχειρηματικότητας μέσω **πρόσβασης των επιχειρήσεων σε χρηματοδοτικά εργαλεία** (πχ. τύπου ΤΕΠΙΧ ΙΙΙ).

Π2: Προστασία του Περιβάλλοντος, Αειφόρος Ανάπτυξη, Αντιμετώπιση της Κλιματικής Αλλαγής

Ενεργειακή απόδοση

¹ Τα συμπεράσματα, ανά Ειδικό Στόχο, της ανάλυσης των τύπων δράσεων του Προγράμματος με βάση τις συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, έλαβαν υπόψη το Παραδοτέο του έργου "Υποστήριξη της ΕΥΣΣΑΕ για την ενδιάμεση επανεξέταση των Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2021-2027" που προετοιμάστηκε από την PwC τον Δεκέμβριο 2024.

Σε ότι αφορά τον **Ειδικό Στόχο RSO2.1**, καταγράφεται υψηλός βαθμός συνάφειας και σύνδεσης με τις συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου (**Παράρτημα 7**), καθώς το Πρόγραμμα περιλαμβάνει παρεμβάσεις για τη βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας κτιρίων του δημόσιου τομέα, σύμφωνα με το αναθεωρημένο Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ)². Στο πλαίσιο αυτό πρέπει να ληφθούν υπόψη οι αυξημένες ανάγκες της Περιφέρειας για την ψύξη των κτιρίων που δυνητικά μπορούν να αυξηθούν ακόμα περαιτέρω στο μέλλον. Να επισημανθεί, ότι τόσο λόγω γεωμορφολογίας (νησιωτική περιφέρεια), όσο και των πιέσεων που δέχεται ως τουριστικός προορισμός, οι ενεργειακές ανάγκες είναι ιδιαίτερα αυξημένες. Επιπλέον, σε ότι αφορά την ενεργειακή αναβάθμιση του οικιστικού τομέα, σημαντικές πρωτοβουλίες (Εξοικονομώ) υλοποιούνται σε εθνικό επίπεδο από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ) και το τομεακό Πρόγραμμα Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή 2021-2027.

Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ)

Βάσει των τύπων δράσεων του Προγράμματος στον **Ειδικό Στόχο RSO2.2**, αυτές ανταποκρίνονται στις συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου (**Παράρτημα 7**), ωστόσο σε σχετικά περιορισμένο βαθμό, καθώς το Πρόγραμμα περιλαμβάνει μια πιλοτική δράση για την ανάπτυξη Ενεργειακών Κοινοτήτων για την παραγωγή ενέργειας μέσω ΑΠΕ και την ιδιοκατανάλωση (συμπεριλαμβάνονται και τα Μικρά Νησιά πέραν της Πρωτοβουλίας "Greco-islands").

Παρόμοιες παρεμβάσεις Ενεργειακών Κοινοτήτων έχουν ενταχθεί στο Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΣΑΑ), ενώ αναμένεται να καλυφθούν και από άλλες πηγές χρηματοδότησης και ειδικότερα το Πρόγραμμα «Απόλλων» το οποίο θεσμοθετήθηκε εντός του 2024 από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, απευθύνεται μεταξύ άλλων σε Περιφέρειες και Δήμους της χώρας, και αφορά τον συμψηφισμό ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, προβλέποντας την αξιοποίηση και του μοντέλου των Ενεργειακών Κοινοτήτων.

Οι τύποι δράσεων του Προγράμματος στον **Ειδικό Στόχο RSO2.1** (έργα ενεργειακής αναβάθμισης δημόσιων κτιρίων) περιλαμβάνουν τη δυνατότητα ενσωμάτωσης έξυπνων συστημάτων διαχείρισης ενέργειας και αξιοποίησης ΑΠΕ. Σημαντικές πρωτοβουλίες προώθησης ΑΠΕ υλοποιούνται σε εθνικό επίπεδο από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και το τομεακό Πρόγραμμα Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή 2021-2027.

Περιβάλλον και χωροταξία, κλιματική αλλαγή και φυσικοί-πολιτιστικοί πόροι

Σε ότι αφορά τον **Ειδικό Στόχο RSO2.4**, υπάρχει υψηλός βαθμός συνάφειας και κάλυψης με τις συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου (**Παράρτημα 17**), καθώς το Πρόγραμμα εστιάζει σε ολοκληρωμένες παρεμβάσεις που περιλαμβάνουν στρατηγικό σχεδιασμό και υλοποίηση, για την αντιμετώπιση κινδύνων, όπως σεισμών, και φαινομένων που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή, περιλαμβανομένης της αντιμετώπισης της διάβρωσης που προκαλείται στον θαλάσσιο/παράκτιο χώρο λόγω κυρίως της ανόδου της στάθμης της θάλασσας.

Σε ότι αφορά τον **Ειδικό Στόχο RSO2.7**, υπάρχει υψηλός βαθμός συνάφειας και κάλυψης με τις συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου (**Παράρτημα 7**), καθώς το Πρόγραμμα περιλαμβάνει παρεμβάσεις για την προστασία φυσικών οικοσυστημάτων.

Διαχείριση υδάτων

Σε ότι αφορά τον **Ειδικό Στόχο RSO2.5**, καταγράφεται υψηλός βαθμός συνάφειας και σύνδεσης με τις συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου (**Παράρτηματα 6 και 17**), καθώς το Πρόγραμμα περιλαμβάνει παρεμβάσεις για την επέκταση και αναβάθμιση του τοπικού συστήματος υδάτων και λυμάτων, συμβάλλοντας στην υλοποίηση του σχεδιασμού που αποτυπώνεται στο οικείο Σχέδιο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (ΠΕΣΠΚΑ) της

² ΦΕΚ Β' 6983/19.12.2024 «Κύρωση του αναθεωρημένου Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ)»

Περιφέρειας Ιονίων Νήσων³. Παρόλο που το κλίμα στην Περιφέρεια χαρακτηρίζεται από υψηλές βροχοπτώσεις και υψηλά ποσοστά ατμοσφαιρικής υγρασίας, με αποτέλεσμα η Περιφέρεια να μην αντιμετωπίζει έντονα φαινόμενα λειψυδρίας, ωστόσο αποτελεί ζητούμενο η βελτίωση της διαχείρισής τους (με εντονότερο στην Περιφερειακή Ενότητα της Κέρκυρας & της Ζακύνθου). Επίσης λαμβάνεται υπόψη η νησιωτικότητα της Περιφέρειας και ο διαμελισμός της έκτασής της σε πολλές μικρότερες αυτοτελείς νησιωτικές ενότητες, με διαφορετικά χαρακτηριστικά και ανάγκες ως προς την διαχείριση των υδάτων τους (και λόγω της επιβάρυνσης λόγω επισκεπτών τους θερινούς μήνες).

Διαχείριση στερεών αποβλήτων, κυκλική οικονομία

Σε ότι αφορά τον **Ειδικό Στόχο RSO2.6**, καταγράφεται βαθμός συνάφειας και κάλυψης με τις συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου (**Παράρτηματα 9, 6 και 17**), καθώς το Πρόγραμμα περιλαμβάνει παρεμβάσεις μικρής κλίμακας για τη βελτίωση της διαχείρισης στερεών αποβλήτων και την εφαρμογή των αρχών της ανακύκλωσης, σύμφωνα με τους στόχους του Περιφερειακού Σχεδίου Διαχείρισης Στερεών Αποβλήτων (ΠΕΣΔΑ) της Περιφέρειας. Καθώς η Περιφέρεια διαθέτει σχετικά περιορισμένο αριθμό μονάδων διαχείρισης αποβλήτων, αλλά και μονάδων ανακύκλωσης και ανάκτησης⁴, οι παρεμβάσεις αυτές δρουν συμπληρωματικά με άλλες χρηματοδοτικές πηγές (όπως το τομεακό Πρόγραμμα Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή), για να πραγματοποιούν οι φιλόδοξοι στόχοι που τίθενται σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο στον τομέα της διαχείρισης στερεών αποβλήτων και της κυκλικής οικονομίας.

Π2Α: Προώθησης της βιώσιμης αστικής κινητικότητας

Αστική Κινητικότητα

Σε ότι αφορά τον **Ειδικό Στόχο RSO2.8**, καταγράφεται υψηλός βαθμός συνάφειας και κάλυψης με τις συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου (**Παράρτημα 6**), καθώς το Πρόγραμμα περιλαμβάνει παρεμβάσεις για την προώθηση των βιώσιμων μεταφορών («έξυπνα» συστήματα διαχείρισης της κυκλοφορίας, αστική μικροκινητικότητα, ηλεκτροκίνηση των αστικών μεταφορών τοπικής εμβέλειας), σε συμφωνία με τα Σχέδια Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας (ΣΒΑΚ). Άλλες δράσεις πολιτικής που θα μπορούσαν να συμβάλλουν στην άμβλυνση των ελλείψεων που εντοπίζει το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο, είναι η ανάπτυξη του δικτύου σημείων φόρτισης στην Περιφέρεια που παραμένει πολύ περιορισμένο.

Σημειώνεται, ότι παρεμβάσεις για την ενίσχυση της ηλεκτροκίνησης σε εθνικό επίπεδο υλοποιούνται ή σχεδιάζονται από άλλα χρηματοδοτικά μέσα (Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, τομεακά Προγράμματα). Επιπλέον, οι ΟΤΑ της Περιφέρειας χρηματοδοτούνται για προτάσεις βιώσιμης μετακίνησης με την αξιοποίηση ΤΠΕ, τόσο από το τομεακό Πρόγραμμα Ψηφιακός Μετασχηματισμός όσο και από το ΤΑΑ, σε ότι αφορά έξυπνα συστήματα ελεγχόμενης στάθμευσης, στάσεων Μέσων Μαζικής Μεταφοράς, διασφάλισης προσβασιμότητας ατόμων με κινητικά προβλήματα, διαβάσεων πεζών φιλικών προς ΑμεΑ, ενημέρωσης για την κυκλοφορία, κλπ..

Π3: Ενίσχυση υποδομών μεταφορών

Υποδομές Μεταφορών

Σε ότι αφορά τον **Ειδικό Στόχο RSO3.2**, καταγράφεται έμμεση συνάφεια με τις συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου (**Παράρτημα 17**), όπου δεν καταγράφονται συγκεκριμένες συστάσεις

³ <http://2014-2020.peponia.gr/wp-content/uploads/2019/06/Pespka-PIN.pdf>

⁴ Έκθεση κοινωνικών και οικονομικών τάσεων στις ελληνικές περιφέρειες, Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE), Μάρτιος 2024

που να εστιάζουν στο οδικό δίκτυο και στην οδική ασφάλεια. Το Πρόγραμμα περιλαμβάνει παρεμβάσεις για την επέκταση του οδικού δικτύου, στο πλαίσιο του Στρατηγικού Πλαισίου Επενδύσεων Μεταφορών (ΣΠΕΜ) και του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου Μεταφορών (εξειδίκευση για την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων), συμπληρώνοντας τις υποδομές μεταφορών που υλοποιούνται από άλλα χρηματοδοτικά μέσα. Επιπλέον, περιλαμβάνει δράσεις για τη βελτίωση της ασφάλειας του οδικού δικτύου, στο πλαίσιο του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου για την Οδική Ασφάλεια 2021-2030, με βασικό ζητούμενο τη μείωση των αυτοκινητιστικών ατυχημάτων και δυστυχημάτων, καθώς η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων καταγράφει την δεύτερη χειρότερη επίδοση μεταξύ των ελληνικών Περιφερειών στους θανάτους από αυτοκινητιστικά δυστυχήματα. Παρεμβάσεις για την ενίσχυση της ηλεκτροκίνησης σε εθνικό επίπεδο θα υλοποιηθούν από άλλα χρηματοδοτικά μέσα (Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, τομεακά Προγράμματα).

Π4Α: Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής με τη βελτίωση υποδομών

Εκπαίδευση - Δια Βίου Μάθηση

Σε ότι αφορά τον **Ειδικό Στόχο RSO4.2**, καταγράφεται υψηλός βαθμός συνάφειας και σύνδεσης με τις συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου (**Παράρτημα 17**, και σχετικές προτεραιότητες για το μέλλον), λαμβάνοντας υπόψη και ότι στα Ιόνια Νησιά, πάνω από το 25% του πληθυσμού έχει χαμηλό μορφωτικό επίπεδο, ενώ γενικά η Περιφέρεια αντιμετωπίζει δυσκολίες συγκράτησης του ανθρώπινου δυναμικού με υψηλό μορφωτικό επίπεδο (brain drain). Το Πρόγραμμα ενσωματώνει παρεμβάσεις για τον τεχνολογικό εκσυγχρονισμό και την αναβάθμιση της υποδομής των διαφόρων βαθμίδων εκπαίδευσης (προσχολική κ.ά.), η οποία δύναται να συμβάλλει στην αύξηση της συμμετοχής στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, η οποία σε εθνικό επίπεδο είναι από τις χαμηλότερες στην ΕΕ, και η οποία έχει διαπιστωθεί ότι επηρεάζει (η αυξημένη συμμετοχή) θετικά τα μεταγενέστερα εκπαιδευτικά αποτελέσματα.

Συνοχή (Υγεία – Κοινωνική ένταξη μέσω του πολιτισμού & τουρισμού)

Σε ότι αφορά τον **Ειδικό Στόχο RSO4.5**, παρουσιάζεται υψηλός βαθμός συνάφειας και σύνδεσης με τις συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου (**Παράρτημα 17**), καθώς το Πρόγραμμα περιλαμβάνει παρεμβάσεις για την ενίσχυση υποδομών του συστήματος υγείας (ΠΦΥ κ.ά.), λαμβάνοντας υπόψη πως σημαντικό τμήμα του πληθυσμού αδυνατεί να καλύψει τις ιατρικές του ανάγκες, καθώς καταγράφεται σχετική έλλειψη υποδομών υγείας. Ιδιαίτερη μέριμνα πρέπει να δοθεί στη βελτίωση των υπηρεσιών υγείας για τους κατοίκους των απομακρυσμένων και δυσπρόσιτων περιοχών της Περιφέρειας. Επιπλέον, **έμφαση πρέπει να δοθεί και στη βελτίωση των υποδομών πρόνοιας της Περιφέρειας**, συνάδοντας με τις συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, λαμβάνοντας υπόψη την αναθεωρημένη Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη, την Εθνική Στρατηγική Αποϊδρυματοποίησης, καθώς και την Εθνική Στρατηγική για τα δικαιώματα των ΑμεΑ.

Σε ότι αφορά τον **Ειδικό Στόχο RSO4.6**, το Πρόγραμμα περιλαμβάνει παρεμβάσεις για την προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς της Περιφέρειας, συνάδοντας με το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο (**Παράρτημα 17**) όπου τονίζεται η ανάγκη πράσινου και ψηφιακού μετασχηματισμού του τουριστικού τομέα. Με την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων να δέχεται μεγάλη τουριστική πίεση, **αποτελεί ζητούμενο η βιώσιμη διαχείριση του τουριστικού προϊόντος** και η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, καθώς και των χώρων πολιτισμού, λαμβάνοντας υπόψη και τις χωρικές στρατηγικές του ΣΠ5.

Π4Β: Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής με τη στήριξη του ανθρώπινου δυναμικού

Αγορά Εργασίας

Σε ότι αφορά τον **Ειδικό Στόχο ESO4.1**, υπάρχει υψηλός βαθμός συνάφειας και σύνδεσης με τις συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου (**Παραρτήματα 14 και 17**), καθώς το Πρόγραμμα ενσωματώνει δράσεις για την ενίσχυση της απασχόλησης, συνάδοντας και με τις ιδιαίτερες ανάγκες της Περιφέρειας που καταγράφει χαμηλά ποσοστά συμμετοχής του πληθυσμού της στην αγορά εργασίας. Να επισημανθεί ότι δεν υπάρχει κάποια στόχευση σε επιμέρους ευάλωτες κοινωνικές ομάδες (νέοι, γυναίκες, κλπ.) που με βάση την υφιστάμενη ανάλυση αντιμετωπίζουν τα μεγαλύτερα προβλήματα όσον αφορά την απασχόληση τους, ωστόσο δρα συμπληρωματικά με άλλες χρηματοδοτικές πηγές (ΤΑΑ, τομεακό Πρόγραμμα Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή) που έχουν ενσωματώσει στοχευμένες δράσεις πρόσβασης στην αγορά εργασίας για νέους (15-29 ετών), γυναίκες κλπ. Επιπλέον, το Πρόγραμμα ενσωματώνει δράσεις για την ενίσχυση της κοινωνικής οικονομίας για την προώθηση στην απασχόληση των ευπαθών ομάδων του πληθυσμού της Περιφέρειας, σύμφωνα με την περιφερειακή διάσταση της ΕΣΕΕ και τις στρατηγικές ΟΧΕ. Τέλος, περιλαμβάνονται παρεμβάσεις για την ανάπτυξη Μηχανισμού Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας, με ζητούμενο τη βελτίωση των συνεργειών και του συντονισμού μεταξύ του εθνικού συστήματος και των περιφερειακών Μηχανισμών.

Κοινωνική Συνοχή (Μείωση πληθυσμού/Γήρανση - Φτώχεια - Κοινωνικός Αποκλεισμός)

Σε ότι αφορά τον **Ειδικό Στόχο ESO4.6**, καταγράφεται υψηλός βαθμός συνάφειας και σύνδεσης με τις συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου (**Παράρτημα 14**), καθώς το Πρόγραμμα περιλαμβάνει παρεμβάσεις για την υποστήριξη της πρόσβασης στην εκπαίδευση παιδιών με αναπηρία και την υποστήριξη παιδιών (13-15 ετών) από οικογένειες με χαμηλά οικογενειακά εισοδήματα.

Σε ότι αφορά τον **Ειδικό Στόχο ESO4.8**, υπάρχει υψηλός βαθμός συνάφειας και κάλυψης με τις συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου (**Παράρτημα 14**), λαμβάνοντας υπόψη και τον εθνικό στόχο για την άρση 860.000 ατόμων από τη φτώχεια ή τον κοινωνικό αποκλεισμό έως το 2030, καθώς το Πρόγραμμα περιλαμβάνει παρεμβάσεις για την κοινωνική ένταξη των ευάλωτων ομάδων (άτομα χαμηλού εισοδήματος, ΑμεΑ, ηλικιωμένοι), μέσω της ενίσχυσης της συμμετοχής τους στην ανώτατη εκπαίδευση, την κατάρτιση και στην αγορά εργασίας.

Σε ότι αφορά τον **Ειδικό Στόχο ESO4.9**, καταγράφεται υψηλός βαθμός συνάφειας και σύνδεσης με τις συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου (περαιτέρω προτεραιότητες για το μέλλον), καθώς το Πρόγραμμα περιλαμβάνει μια δράση (περιορισμένης) κλίμακας για την κατάρτιση Υψηλών Τρίτων Χωρών και την υποστήριξη της ένταξής τους στην αγορά εργασίας. Ειδικότερα, όλα τα περιφερειακά Προγράμματα θα συμβάλλουν στο Πρόγραμμα HELIOS+ για την ένταξη Υψηλών Τρίτων Χωρών στην αγορά εργασίας, συμπληρωματικά με σημαντικές παρεμβάσεις που χρηματοδοτούνται από το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (TAME).

Σε ότι αφορά τον **Ειδικό Στόχο ESO4.10**, το Πρόγραμμα περιλαμβάνει δράσεις για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομά, καθώς και δράσεις για την ένταξη των Ρομά στην αγορά εργασίας (ΝΘΕ, ΝΕΕ) και την καταπολέμηση του ψηφιακού τους αποκλεισμού, συνάδοντας με τις συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου (περαιτέρω προτεραιότητες για το μέλλον). Οι δράσεις θα υλοποιηθούν λαμβάνοντας υπόψη τις κατευθύνσεις της Εθνικής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά, μέσω τοπικών ολοκληρωμένων σχεδίων (με εξειδικευμένο χαρακτήρα βάσει τοπικών αναγκών).

Σε ότι αφορά τον **Ειδικό Στόχο ESO4.11**, το Πρόγραμμα περιλαμβάνει ένα μεγάλο εύρος παρεμβάσεων, συμβάλλοντας στην αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων που αναδεικνύει το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο (**Παραρτήματα 14 και 17**), και λαμβάνοντας υπόψη ότι η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων καταγράφει υψηλά ποσοστά (27,7%) πληθυσμού που αντιμετωπίζει κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού. Έμφαση δίνεται και στην εξυπηρέτηση της πρόσβασης των παιδιών σε ανάγκη, στις υπηρεσίες «κλειδιά» της Σύστασης του Συμβουλίου για την θέσπιση μίας Ευρωπαϊκής Εγγύησης για το παιδί, στο πλαίσιο που Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων.

Σε ότι αφορά τον **Ειδικό Στόχο ESO4.12**, το Πρόγραμμα περιλαμβάνει δράσεις για την υποστήριξη εφήβων και την καταπολέμηση της παιδικής φτώχειας, συμβάλλοντας στην αντιμετώπιση των αναγκών που αναδεικνύει το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο (**Παράρτημα 17**) σχετικά με τα ποσοστά των παιδιών που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας και που αντιμετωπίζουν σοβαρή υλική και κοινωνική στέρηση, και στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Πυλώνα για τα Κοινωνικά Δικαιώματα, στο πλαίσιο της Εγγύησης για το παιδί. Επίσης, στο Πρόγραμμα περιλαμβάνεται και η ενίσχυση δομών φιλοξενίας αστέγων (Κέντρα Ημέρας/Υπνωτήρια), για την αντιμετώπιση βασικών αναγκών των αστέγων.

Τέλος επισημαίνεται ότι, οι παρεμβάσεις του Προγράμματος εναρμονίζονται σε μεγάλο βαθμό με τις βασικές προτεραιότητες που θα πρέπει να υλοποιούνται χωρίς υπαναχώρηση, όπως αποτυπώνονται στο Box 4 της συνοδευτικής έκθεσης της ΕΕ για την Ελλάδα (πλαίσιο για την ενδιάμεση επανεξέταση).

Π5: Προώθηση της βιώσιμης και ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης

Σε ότι αφορά τον **Ειδικό Στόχο RSO5.1**, το Πρόγραμμα συνάδει με τις συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου (**Παράρτημα 17**), καθώς περιλαμβάνει παρεμβάσεις για την χωρική ανάπτυξη δύο μεγάλων αστικών κέντρων της Περιφέρειας (το ένα είναι η Κέρκυρα), με ζητούμενο τη βιώσιμη διαχείριση της τουριστικής πίεσης μέσω της ανάπτυξης κατάλληλων συστημάτων και υποδομών, την αστική αειφορία και την ανθεκτικότητα σε σχέση με τον κοινωνικό ιστό.

Σε ότι αφορά τον **Ειδικό Στόχο RSO5.2**, το Πρόγραμμα συνάδει με τις συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου (**Παράρτημα 17**), που αναφέρονται στους χαμηλούς ρυθμούς ανάπτυξης που εξακολουθεί να καταγράφει η Ελλάδα στις πιο απομακρυσμένες και μειονεκτικές περιοχές, και τις σημαντικές ανισότητες που υφίστανται ακόμη μεταξύ αστικών και μη αστικών περιοχών, καθώς περιλαμβάνει παρεμβάσεις που εστιάζουν στην ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη της παράκτιας ζώνης συμπεριλαμβανομένων των Μικρών Νησιών της Περιφέρειας. Τα παραπάνω δύνανται να εξυπηρετήσουν την ισότιμη ανάπτυξη σε απομακρυσμένες περιοχές, με ζητούμενο τη βιώσιμη αξιοποίηση τουριστικών, πολιτιστικών πόρων και φυσικού περιβάλλοντος, και τη μείωση της περιβαλλοντικής και της κοινωνικής τρωτότητας.

4. Πρόοδος υλοποίησης του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (σημείο β ΚΚΔ 2021/1060)

Στην παρούσα ενότητα εξετάζεται ανά Προτεραιότητα και Ειδικό Στόχο, όπου αφορά, η σύνδεση του Προγράμματος με τους στόχους και την πρόοδο του αναθεωρημένου⁵ Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ), όπου καθορίζονται οι κατευθυντήριες αρχές και τα εργαλεία εφαρμογής αναγκαίων μέτρων κλιματικής προσαρμογής σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο.

Συμπληρωματικά στο ΕΣΠΑ (ΕΤΠΑ, ΤΔΜ) και το ΤΑΑ, για τη χρηματοδότηση του ΕΣΕΚ έχουν ενεργοποιηθεί ή εξειδικευτεί επιπλέον χρηματοδοτικοί μηχανισμοί που βασίζονται κυρίως στην κατανομή των δικαιωμάτων ΑτΘ, όπως το Ταμείο Απανθρακοποίησης Νήσων (Decarbonization Fund), το Ταμείο Εκσυγχρονισμού (Modernization Fund), το Κοινωνικό Κλιματικό Ταμείο (Social Climate Fund) ή άλλες πηγές (ELENA κ.α.).

Π1: Ενίσχυση της περιφερειακής ανταγωνιστικότητας μέσω της προώθησης της επιχειρηματικότητας, της καινοτομίας & του ψηφιακού μετασχηματισμού

Στον Ειδικό Στόχο RSO1.3 του Προγράμματος αντιστοιχούν τα μέτρα και οι πολιτικές του πίνακα 26 του ΕΣΕΚ για την Έρευνα, Καινοτομία και Ανταγωνιστικότητα [ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.9 ΕΣΕΚ].

Π2: Προστασία του Περιβάλλοντος, Αειφόρος Ανάπτυξη, Αντιμετώπιση της Κλιματικής Αλλαγής

Ενεργειακή απόδοση

Για το θέμα των καθαρών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, το ΕΣΕΚ θέτει ως στόχο τη μείωση κατά 55% έως το 2030 σε σχέση με τις εκπομπές του έτους 1990 και προβλέπει επίσης μετάβαση σε μια οικονομία κλιματικής ουδετερότητας έως το έτος 2050. Οι τύποι δράσεων του Προγράμματος στον Ειδικό Στόχο RSO2.1 για βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης του κτιριακού αποθέματος σε συμμόρφωση με τις ελάχιστες απαιτήσεις ενεργειακής απόδοσης κτιρίων, και αντιμετώπιση της ενεργειακής ένδειας, αντιστοιχούν στα μέτρα και οι πολιτικές του ΕΣΕΚ για τη Βελτίωση Ενεργειακής Απόδοσης Κτιρίων Δημοσίου Τομέα [ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.2 ΕΣΕΚ], Ενεργειακή Ασφάλεια [ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.5 ΕΣΕΚ] και Διάσταση Εσωτερικής Αγοράς Ενέργειας [ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.6 ΕΣΕΚ].

Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ)

Στο νέο ΕΣΕΚ προβλέπεται ότι το μερίδιο ΑΠΕ στην ακαθάριστη τελική κατανάλωση ενέργειας για τα έτη 2030 και 2050 θα ανέρχεται σε 43,0% και 95,8% αντίστοιχα. Σε ότι αφορά τον Ειδικό Στόχο RSO2.2 και τον Ειδικό Στόχο RSO2.1, οι τύποι δράσεων του Προγράμματος, μέσω της πιλοτικής δράσης για την ανάπτυξη Ενεργειακών Κοινοτήτων για την παραγωγή ενέργειας μέσω ΑΠΕ και την ιδιοκατανάλωση, και μέσω των έργων ενεργειακής αναβάθμισης δημόσιων κτιρίων με δυνατότητα ενσωμάτωσης έξυπνων συστημάτων διαχείρισης ενέργειας και αξιοποίησης ΑΠΕ, αντίστοιχα, αντιστοιχούν στα μέτρα και τις πολιτικές του ΕΣΕΚ για τις Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας [Κεφάλαιο 3.2 ΕΣΕΚ].

Περιβάλλον και χωροταξία, κλιματική αλλαγή και φυσικοί-πολιτιστικοί πόροι

Με δεδομένο ότι, κατά την ανάπτυξη και εφαρμογή των Περιφερειακών Σχεδίων Δράσης για την Κλιματική Προσαρμογή (ΠΕΣΠΚΑ), λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαιτερότητες κάθε

⁵ ΦΕΚ Β' 6983/19.12.2024 «Κύρωση του αναθεωρημένου Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΕΣΕΚ)»

Περιφέρειας, οι τύποι δράσεων του Προγράμματος στον Ειδικό Στόχο RSO2.4 για την αντιμετώπιση φαινομένων που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή, περιλαμβανομένης της αντιμετώπισης της διάβρωσης, αντιστοιχούν στα μέτρα και τις πολιτικές του ΕΣΕΚ: για την Κλιματική Αλλαγή, εκπομπές και απορρόφηση αερίων του θερμοκηπίου, τη Συμβολή στον τομέα LULUCF [ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.1.3. ΕΣΕΚ με έμφαση στις αναδασώσεις και στην αποκατάσταση υποβαθμισμένων περιοχών], τις Βιώσιμες Αναπλάσεις/Έξυπνες Πόλεις [ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.1.7], τη Βελτίωση της Ενεργειακής Απόδοσης, [ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.4 ΕΣΕΚ]. Ειδικότερη σύνδεση μεταξύ ΕΣΠΚΑ και ΠεΣΚΑ με μέτρα και πολιτικές προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή στο πλαίσιο του ΕΣΕΚ προσδιορίζονται στο ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.8.

Σε ότι αφορά τον Ειδικό Στόχο RSO2.7, ο συγκεκριμένος τύπος δράσεων του Προγράμματος που αφορά την προστασία φυσικών οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας, αντιστοιχεί στα μέτρα και τις πολιτικές του ΕΣΕΚ για την Κλιματική Αλλαγή, εκπομπές και απορροφήσεις αερίων του θερμοκηπίου [ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.1- Αστικές βιοκλιματικές αναπλάσεις και έξυπνες πόλεις 3.1.7].

Διαχείριση υδάτων

Οι τύποι δράσεων του Προγράμματος στον Ειδικό Στόχο RSO2.5 για αναβάθμιση του τοπικού συστήματος υδάτων και λυμάτων, αντιστοιχούν στα μέτρα και τις πολιτικές του ΕΣΕΚ για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή [ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.9].

Διαχείριση στερεών αποβλήτων, κυκλική οικονομία

Σε ότι αφορά τον Ειδικό Στόχο RSO2.6, οι παρεμβάσεις μικρής κλίμακας του Προγράμματος για τη βελτίωση της διαχείρισης στερεών αποβλήτων και την εφαρμογή των αρχών της ανακύκλωσης, βάσει του ΠΕΣΔΑ, αντιστοιχεί στα μέτρα και τις πολιτικές του ΕΣΕΚ για τη Διαχείριση Αποβλήτων [ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.1.5 ΕΣΕΚ] και τη Κυκλική Οικονομία [ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.1.6 ΕΣΕΚ].

Π2Α: Προώθησης της βιώσιμης αστικής κινητικότητας

Αστική Κινητικότητα

Οι τύποι δράσεων του Προγράμματος στον Ειδικό Στόχο RSO2.8 για την προώθηση των βιώσιμων μεταφορών («έξυπνα» συστήματα διαχείρισης της κυκλοφορίας, αστική μικροκινητικότητα, ηλεκτροκίνηση των αστικών μεταφορών τοπικής εμβέλειας), βάσει των Σχεδίων ΣΒΑΚ, αντιστοιχούν στα μέτρα και τις πολιτικές του ΕΣΕΚ που αναφέρονται στο ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΣΕΚ 3.1.4 Μέτρα και Πολιτικές στον τομέα των Μεταφορών, έργα και δράσεις του Πίνακα 16.

Π3: Ενίσχυση υποδομών μεταφορών

Υποδομές Μεταφορών

Οι τύποι δράσεων του Προγράμματος στον Ειδικό Στόχο RSO3.2, για τη δημιουργία ασφαλών και ανθεκτικών υποδομών τόσο του ΔΕΔ-Μ όσο και της σύνδεσης αυτού με τα αστικά κέντρα και τις περιοχές ειδικού ενδιαφέροντος της Περιφέρειας, καθώς και για τον πράσινο μετασχηματισμό των λιμένων, αντιστοιχούν στα μέτρα και τις πολιτικές του ΕΣΕΚ για την Κλιματική Αλλαγή, εκπομπές και απορροφήσεις αερίων του θερμοκηπίου [ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.1- Μέτρα και Πολιτικές για τον Τομέα των Μεταφορών 3.1.4]. Το ΕΣΕΚ δίνει έμφαση στην προώθηση «έξυπνων πράσινων λιμένων», ενθαρρύνοντας την εφαρμογή καινοτόμων προγραμμάτων, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας του αέρα και τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Παράλληλα, προβλέπεται η ανάπτυξη εγκαταστάσεων ΑΠΕ και μονάδων αποθήκευσης ενέργειας εντός των λιμένων, ώστε να ενισχυθεί η παροχή

ηλεκτρικής ενέργειας στα ελλιμενιζόμενα πλοία και να υποστηριχθούν τα τοπικά δίκτυα ενέργειας.

Π4Α: Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής με τη βελτίωση υποδομών

Οι τύποι δράσεων του Προγράμματος στους Ειδικούς Στόχους RSO4.2, RSO4.5 και RSO4.6 αντιστοιχούν στα μέτρα και τις πολιτικές του ΕΣΕΚ, που αναφέρθηκαν στις προηγούμενες ενότητες, για τη βιώσιμη ανάπτυξη και τις έξυπνες πόλεις, την ενεργειακή ασφάλεια, την κυκλική οικονομία, τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης.

Π4Β: Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής με τη στήριξη του ανθρώπινου δυναμικού

Οι τύποι δράσεων του Προγράμματος που προβλέπονται στον Ειδικό Στόχο ESO4.1 για την ενίσχυση της απασχόλησης και την κοινωνική οικονομία αντιστοιχούν στα μέτρα και τις πολιτικές του ΕΣΕΚ για τη Συμβολή στον τομέα για τη Βελτίωση της Ενεργειακής Απόδοσης [ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.2] καθώς και μέτρα και πολιτικές για την Έρευνα, Καινοτομία και την Ανταγωνιστικότητα.

Π5: Προώθηση της βιώσιμης και ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης

Οι Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις για Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (ΟΧΕ ΒΑΑ) που θα χρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο των τύπων δράσεων του Ειδικού Στόχου RSO5.1 θα συνδυαστούν και με δράσεις άλλων Στόχων Πολιτικής (συναφείς Ειδικοί Στόχοι), όπως RSO1.3 (επιχειρηματικότητα σε τομείς προτεραιότητας της περιφερειακής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης), RSO1.2 («έξυπνος» προορισμός), RSO2.8 (αστική κινητικότητα ΣΒΑΚ).

Παράλληλα, οι Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις (ΟΧΕ) που θα εφαρμοστούν σε περιοχές πλην των αστικών στο πλαίσιο των τύπων δράσεων του Ειδικού Στόχου RSO5.2 θα συνδυαστούν και με δράσεις άλλων Στόχων Πολιτικής (συναφείς Ειδικοί Στόχοι), όπως RSO1.3 (επιχειρηματικότητα σε τομείς προτεραιότητας της περιφερειακής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης – «γαλάζια οικονομία»), RSO1.2 («ψηφιακή» ακτογραμμή), RSO2.7 (βιοποικιλότητα), καθώς και με πρόσθετες δράσεις για τα Μικρά Νησιά στους Ειδικούς Στόχους RSO2.2 («έξυπνες και ενεργειακές κοινότητες») και RSO2.6 («κυκλική οικονομία»), πέραν της συμμετοχής τους στην πρωτοβουλία “Greco-islands”.

Ως εκ της παραπάνω ανάλυσης, προκύπτει σύνδεση με τα μέτρα και πολιτικές του Εθνικού Σχεδίου για την Ενέργεια και το Κλίμα, και συγκεκριμένα με το ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.1 ΕΣΕΚ και ειδικότερα τα μέτρα M6 και M11-17 (Βιώσιμη Αστική Κινητικότητα και Ηλεκτροκίνηση), M33 (Έξυπνες Πόλεις) και M34 (Αστικές Αναπλάσεις) όπως συνοψίζονται στον Πίνακα 16 του ΕΣΕΚ.

5. Πρόοδος στην εφαρμογή των αρχών του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων (σημείο γ ΚΚΔ 2021/1060)

Στην παρούσα ενότητα καταγράφεται η πρόοδος στην εφαρμογή των αρχών του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων και η σύνδεση με τις προτεραιότητες και δράσεις του Προγράμματος. Συνολικά, στις Προτεραιότητες 4Α (ΕΤΠΑ) και 4Β (ΕΚΤ+) του Προγράμματος (ΣΠ4), το σύνολο των Ειδικών Στόχων και τύπων δράσεων περιλαμβάνει ένα μεγάλο εύρος παρεμβάσεων που εμπίπτουν στις αρχές του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων. Ακολουθώντας, εξετάζεται η συμβολή ανά Προτεραιότητα και Ειδικό Στόχο.

Π4Α: Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής με τη βελτίωση υποδομών

Εκπαίδευση - Δια Βίου Μάθηση

Σε ότι αφορά τον Ειδικό Στόχο RSO4.2, το Πρόγραμμα περιλαμβάνει παρεμβάσεις που εμπίπτουν στις αρχές του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων σχετικά με την εκπαίδευση κατάρτιση και δια βίου μάθηση. Ειδικότερα, οι παρεμβάσεις αφορούν την προμήθεια Τεχνολογικού και Εκπαιδευτικού Εξοπλισμού (4Α.ii.1) και την ανάπτυξη Υποδομών Α & Β βάρθμιας Εκπαίδευσης (4Α.ii.2), ενώ για την Γ βάρθμια Εκπαίδευση (4Α.ii.3) προβλέπεται η ανάπτυξη Υποδομών (περιλαμβανομένου του εκπαιδευτικού εξοπλισμού).

Συνοχή (Υγεία – Κοινωνική ένταξη μέσω του πολιτισμού & τουρισμού)

Σε ότι αφορά τον Ειδικό Στόχο RSO4.5, το Πρόγραμμα περιλαμβάνει παρεμβάσεις για Βελτίωση των Υποδομών Υγείας (4Α.v.1), που εμπίπτουν στις αρχές του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων σχετικά με την περίθαλψη.

Σε ότι αφορά τον Ειδικό Στόχο RSO4.6, το Πρόγραμμα περιλαμβάνει παρεμβάσεις για Αξιοποίηση του τουριστικού/πολιτιστικού τομέα για την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής (4Α.vi.1), οι οποίες αναμένεται να συμβάλλουν και στη βελτίωση της ποιότητας ζωής και της κοινωνικότητας των πολιτών. Οι συγκεκριμένες παρεμβάσεις εμπίπτουν στις αρχές του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων σχετικά με την κοινωνική προστασία.

Π4Β: Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής με τη στήριξη του ανθρώπινου δυναμικού

Αγορά Εργασίας

Σε ότι αφορά τον Ειδικό Στόχο ESO4.1, το Πρόγραμμα περιλαμβάνει παρεμβάσεις για Στήριξη του ανθρώπινου δυναμικού στο πλαίσιο των ολοκληρωμένων εδαφικών επενδύσεων (4Β.α.1), την ανάπτυξη και προώθηση της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας (4Β.α.2) με στόχο την προώθηση στην αγορά εργασίας ατόμων από ευπαθείς ομάδες, καθώς και το σχεδιασμός και εφαρμογή Περιφερειακού Μηχανισμού Διάγνωσης Αναγκών Αγοράς Εργασίας (4Β.α.3). Το σύνολο των προαναφερόμενων εμπίπτουν στις αρχές του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων σχετικά με την ισότητα ευκαιριών και πρόσβαση στην αγορά εργασίας.

Κοινωνική Συνοχή (Μείωση πληθυσμού/Γήρανση - Φτώχεια - Κοινωνικός Αποκλεισμός)

Σε ότι αφορά τον Ειδικό Στόχο ESO4.6, το Πρόγραμμα περιλαμβάνει παρεμβάσεις για Πρόσβαση στην εκπαίδευση για ΑμεΑ (4B.στ.1) και ΚΔΑΠ STEM (4B.στ.2), που εμπίπτουν στις αρχές του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων σχετικά με την ένταξη ατόμων με αναπηρία, την Εγγύηση για το παιδί, και την εκπαίδευση κατάρτιση και δια βίου μάθηση.

Σε ότι αφορά τον Ειδικό Στόχο ESO4.8, το Πρόγραμμα περιλαμβάνει παρεμβάσεις για Βελτίωση συνθηκών επαγγελματικής ένταξης ΕΚΟ (4B.η.1), Δράσεις για την ενεργό γήρανση (4B.η.2), Δράσεις για τη συμμετοχή των ΑμεΑ στην ενεργή κοινωνική ζωή (4B.η.3), Ενίσχυση της ικανότητας φορέων σχετικών με την κοινωνική ένταξη (4B.η.4), και Υποστήριξη παρεμβάσεων ισότιμης πρόσβασης ΑμεΑ και άλλες ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στην ανώτατη εκπαίδευση (4B.η.5), που εμπίπτουν στις αρχές του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων σχετικά με την ένταξη ατόμων με αναπηρία, την κοινωνική προστασία, και τη μακροχρόνια φροντίδα.

Σε ότι αφορά τον Ειδικό Στόχο ESO4.9, το Πρόγραμμα περιλαμβάνει παρεμβάσεις για Ολοκληρωμένες δράσεις ένταξης Υπηκόων Τρίτων Χωρών στην αγορά εργασίας (4B.θ.1), που εμπίπτουν στις αρχές του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων σχετικά με την ένταξη ατόμων με αναπηρία, την κοινωνική προστασία, τη μακροχρόνια φροντίδα, τη στέγαση και βοήθεια για τους άστεγους, και τη φροντίδα και υποστήριξη των παιδιών, ιδίως στο πλαίσιο της Εγγύησης για το παιδί.

Σε ότι αφορά τον Ειδικό Στόχο ESO4.10, το Πρόγραμμα περιλαμβάνει Παρεμβάσεις για την προώθηση της ενεργού ένταξης των Ρομά (4B.ι.1), που εμπίπτουν στις αρχές του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων σχετικά με την κοινωνική προστασία και ένταξη (πρόταση σύστασης του Συμβουλίου σχετικά με την ισότητα, την ένταξη και τη συμμετοχή των Ρομά).

Σε ότι αφορά τον Ειδικό Στόχο ESO4.11, το Πρόγραμμα περιλαμβάνει παρεμβάσεις για Πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας (4B.ια.1), Κέντρα Κοινότητας και Δομές Παροχής Αγαθών (4B.ια.2), Παροχή υπηρεσιών φροντίδας (4B.ια.3), Καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών (4B.ια.4), Πρόγραμμα κοινωνικού φροντιστή και προσωπικού βοηθού (4B.ια.5), Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης Περιφέρειας Ιονίων Νήσων (4B.ια.6), Προώθηση και υποστήριξη παιδιών για την ένταξή τους στην προσχολική εκπαίδευση καθώς και για τη πρόσβαση παιδιών σχολικής ηλικίας, εφήβων και ατόμων με αναπηρία, σε υπηρεσίες δημιουργικής απασχόλησης (4B.ια.7), Εκσυγχρονισμός συστημάτων κοινωνικής προστασίας (4B.ια.8), Υλοποίηση σχεδίων του μετασχηματισμού των υπηρεσιών για την αποϊδρυματοποίηση παιδιών (4B.ια.9), και Δράση υποστήριξης μακροχρόνιας φροντίδας σε επίπεδο τοπικής κοινότητας (4B.ια.10), που εμπίπτουν στις αρχές του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων σχετικά με τη φροντίδα και υποστήριξη των παιδιών, την κοινωνική προστασία, τη μακροχρόνια φροντίδα, την ένταξη ατόμων με αναπηρία, και ιδίως αφορούν στην εξυπηρέτηση της πρόσβασης των παιδιών σε ανάγκη στις υπηρεσίες κλειδιά της Σύστασης του Συμβουλίου για την θέσπιση μιας Ευρωπαϊκής Εγγύησης για το παιδί.

Ειδικότερα, σχετικά με παρεμβάσεις που αφορούν την αποϊδρυματοποίηση των υπηρεσιών κλειστών ιδρυμάτων φιλοξενίας παιδιών και των δομών μακροχρόνιας φροντίδας ηλικιωμένων (αναδεικνύεται ως ιδιαίτερη ανάγκη λόγω της γήρανσης του πληθυσμού), ο σχεδιασμός υλοποιείται σε εθνικό επίπεδο με τα περιφερειακά Προγράμματα να αποτελούν τον βραχίονα εξειδίκευσης και υλοποίησης των δράσεων σε τοπικό επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτό, βασικό ζητούμενο αποτελεί η εξασφάλιση συντονισμού.

Σε ότι αφορά τον Ειδικό Στόχο ESO4.12, το Πρόγραμμα περιλαμβάνει παρεμβάσεις για τη Στήριξη ατόμων που αντιμετωπίζουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού (4B.ιβ.1), και Δράσεις Υποστήριξης παιδιών και εφήβων (4B.ιβ.2), που εμπίπτουν στις αρχές του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων σχετικά με την κοινωνική προστασία, και τη φροντίδα και υποστήριξη των παιδιών, ιδίως στο πλαίσιο της Εγγύησης για το παιδί.

Σημειώνεται ότι σχετικά με την παρέμβαση για την υποστήριξη και κατάρτιση εφήβων, ιδίως ευάλωτων ομάδων, ο σχεδιασμός υλοποιείται σε εθνικό επίπεδο με τα περιφερειακά Προγράμματα να αποτελούν τον βραχίονα εξειδίκευσης και υλοποίησης των δράσεων σε τοπικό επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτό, βασικό ζητούμενο αποτελεί η εξασφάλιση συντονισμού.

Π5: Προώθηση της βιώσιμης και ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης

Οι Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις για Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη (ΟΧΕ ΒΑΑ) που θα χρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο των τύπων δράσεων του Ειδικού Στόχου RSO5.1 θα συνδυαστούν και με δράσεις άλλων Στόχων Πολιτικής (συναφείς Ειδικοί Στόχοι), όπως ESO4.1 (Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης). Ως εκ του τούτου, προκύπτει σύνδεση με τις αρχές του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων, σύμφωνα με την παραπάνω ανάλυση για τους συναφείς Ειδικούς Στόχους.

Οι Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις σε περιοχές πλην των αστικών (ΟΧΕ) που θα χρηματοδοτηθούν στο πλαίσιο των τύπων δράσεων του Ειδικού Στόχου RSO5.2 θα συνδυαστούν και με δράσεις άλλων Στόχων Πολιτικής (συναφείς Ειδικοί Στόχοι), όπως ESO4.1 (Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης). Ως εκ του τούτου, προκύπτει σύνδεση με τις αρχές του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων, σύμφωνα με την παραπάνω ανάλυση για τους συναφείς Ειδικούς Στόχους.

6. Κοινωνικοοικονομική κατάσταση της Περιφέρειας (σημείο 8 ΚΚΔ 2021/1060)

Στην παρούσα ενότητα, εξετάζεται η επικαιροποιημένη κοινωνικοοικονομική κατάσταση της Περιφέρειας και η ενδεχόμενη κάλυψη των σχετικών αναγκών από το Πρόγραμμα Ιόνια Νησιά.

Π1: Ενίσχυση της περιφερειακής ανταγωνιστικότητας μέσω της προώθησης της επιχειρηματικότητας, της καινοτομίας & του ψηφιακού μετασχηματισμού

Έρευνα και Καινοτομία

Τα Ιόνια Νησιά σύμφωνα με την έκδοση της EE Regional Innovation Scoreboard 2023⁶ χαρακτηρίζεται ως Περιφέρεια “emerging innovator” και καταλαμβάνει την 212η θέση (με σκορ 60,5) μεταξύ των περιφερειών της ΕΕ ως προς τις επιδόσεις της στην καινοτομία, αποτελώντας μια από τις λιγότερο ανεπτυγμένες Περιφέρειες σε θέματα έρευνας και καινοτομίας σε εθνικό επίπεδο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Παρά τη χαμηλή επίδοση που συνεχίζει να καταγράφει η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, έχει βελτιώσει την επίδοση της της στον σχετικό συνοπτικό δείκτη κατά σχεδόν 27% την περίοδο 2018-2023, γεγονός το οποίο οφείλεται κυρίως σε ένα σημαντικό δυναμικό ΜΜΕ που εισάγει καινοτομίες προϊόντων και διαδικασιών και αναπτύσσεται δυναμικά. Η Περιφέρεια διαθέτει στρατηγική οικονομικού μετασχηματισμού, ως προς την έρευνα και καινοτομία, η οποία διαμορφώθηκε στην ΠΠ 14-20 και επικαιροποιήθηκε για τις ανάγκες της ΠΠ 21-27 (περιφερειακή διάσταση της ΕΣΕΕ). Τα προαναφερόμενα, αναμένεται να ενισχυθούν το επόμενο διάστημα μέσα από τη διαδικασία της επιχειρηματικής ανακάλυψης.

Σημαντική υστέρηση καταγράφεται στις επενδύσεις του παραγωγικού και του δημόσιου τομέα, οι οποίες φέρεται να βρίσκονται σε χαμηλά επίπεδα. Το 2022 οι δαπάνες Ε&Α της Περιφέρειας⁷ αντιπροσωπεύουν μόλις το 0,40% του ΑΕΠ της, ποσοστό τρεις φορές χαμηλότερο του εθνικού μέσου όρου (1,49%), παρουσιάζοντας ωστόσο πρόοδο σε σχέση με το 2011 (0,18%). Επιπλέον, το τοπικό οικοσύστημα καινοτομίας φαίνεται να καταλαμβάνει πολύ περιορισμένο μέγεθος, και δυσχέρειες στην μεταφοράς τεχνολογίας, καθώς υπάρχουν περιορισμένοι ερευνητικοί φορείς οι οποίοι και δεν συνεργάζονται ικανοποιητικά με τις τοπικές επιχειρήσεις.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Regional Innovation Scoreboard, στην Περιφέρεια όπως και συνολικά στην Ελλάδα, καταγράφεται μια σημαντική υστέρηση στις επενδύσεις του παραγωγικού τομέα σε έρευνα και καινοτομία. Οι δαπάνες Ε&Α του τομέα επιχειρήσεων ως ποσοστό (%) του ΑΕΠ ανέρχονται το 2022 στο 0,07%, παρουσιάζοντας μείωση σε σχέση με το αντίστοιχο ποσοστό των ετών 2020 & 2021: 0,16% & 0,28% αντίστοιχα⁸ και σημαντικά χαμηλότερες από τον εθνικό μ.ο (0,73%), και επομένως η **ενίσχυση της συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα στην έρευνα εξακολουθεί να αποτελεί βασική πρόκληση.**

Τα παραπάνω σε κάποιο βαθμό οφείλονται και σε ορισμένα διαρθρωτικά χαρακτηριστικά των Ιονίων Νήσων, που αποτελούν μια νησιωτική Περιφέρεια με αδυναμία συγκράτησης ανθρώπινου δυναμικού υψηλών δεξιοτήτων, με κατακερματισμένη οικονομική δραστηριότητα και σημαντική εξάρτηση από τον τουρισμό και λοιπές συναφείς δραστηριότητες υπηρεσιών, όπως αποτυπώνεται στην Περιφερειακή Στρατηγική Έξυπνης

⁶<https://projects.research-and-innovation.ec.europa.eu/en/statistics/performance-indicators/european-innovation-scoreboard/eis-2024#/ris>

⁷ <https://metrics.ekt.gr/datatables/289>

⁸ <https://metrics.ekt.gr/datatables/290>

Εξειδίκευσης Ιονίων Νήσων 2021-2027⁹. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με στοιχεία του IOBE¹⁰ το 81,3% του ανθρώπινου δυναμικού της Περιφέρειας απασχολείται στον τριτογενή τομέα και κυρίως σε δραστηριότητες χαμηλής έντασης γνώσης. Επίσης, η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων καταγράφει χαμηλό ποσοστό ανθρωπίνων πόρων που απασχολούνται με την Επιστήμη και Τεχνολογία. Ειδικότερα, το 2023 παρουσιάζει

- πανελλαδικά την τρίτη χειρότερη επίδοση ως προς το ποσοστό των ατόμων επί των οικονομικά ενεργών που έχουν λάβει τριτοβάθμια εκπαίδευση (23,7%), και τη δεύτερη χειρότερη συμπεριλαμβανομένων και αυτών που απασχολούνται με την Επιστήμη και Τεχνολογία (27,1%),
- τη χειρότερη επίδοση πανελλαδικά επίδοση ως προς το ποσοστό των ατόμων που απασχολούνται με την Επιστήμη και Τεχνολογία (17,1%),
- και την τέταρτη χειρότερη επίδοση ως προς το ποσοστό των ατόμων με τριτοβάθμια εκπαίδευση που απασχολούνται με την Επιστήμη και Τεχνολογία (13,8%)¹¹.

Από την παραπάνω ανάλυση των αναγκών όπως διαμορφώνονται από την υφιστάμενη κοινωνικοοικονομική κατάσταση της Περιφέρειας, διαπιστώνεται ότι η λογική παρέμβασης του Προγράμματος παραμένει επίκαιρη και ορθή, καθώς, μέσω του Ειδικού Στόχου RSO1.1 και των αντίστοιχων τύπων δράσεων, στοχεύει στην κάλυψη ενός τμήματος των αναγκών για ενίσχυση της συμμετοχής στην Ε&Α του ιδιωτικού τομέα, στήριξη των τοπικών φορέων έρευνας και τη δημιουργία δομής προώθησης της καινοτομίας.

Ψηφιακός Μετασχηματισμός

Ξεκινώντας από ένα ιδιαίτερα χαμηλό σημείο, η Ελλάδα προσεγγίζει σταδιακά τον μ.ό. των ευρωπαϊκών επιδόσεων στις βασικές ψηφιακές δεξιότητες του πληθυσμού, στην ανάπτυξη των δικτύων 5G, στην ψηφιοποίηση των δημοσίων υπηρεσιών και στη διείσδυση δικτύων. Υπολείπεται όμως σημαντικά στην υλοποίηση ιδιωτικών επενδύσεων σε τεχνολογίες αιχμής, καθώς και σε θέματα δεξιοτήτων αιχμής σε ΤΠΕ. Η χώρα βελτίωσε κατά 56% το επίπεδο ψηφιακής ωριμότητας μεταξύ 2018-2023, μια επίδοση σχεδόν διπλάσια από το 30% που σημειώθηκε στο σύνολο της ΕΕ, ωστόσο εξακολουθεί να βρίσκεται κάτω από το μ.ό. της ΕΕ. Οι επιδόσεις της Ελλάδας ως προς τους στόχους της Ψηφιακής Δεκαετίας όπως αποτυπώνονται στην ετήσια έκθεση 2024¹² της χώρας, αντανakλώνται και στο επίπεδο των Περιφερειών.

Τα παραπάνω αποτελούν σημαντικά εμπόδια τόσο για την Ελλάδα συνολικά, όσο και για τις Περιφέρειες όσον αφορά την αξιοποίηση των ευκαιριών ανάπτυξης στο πλαίσιο μετάβασης στην ψηφιακή κοινωνία και οικονομία. Ειδικότερα στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, εμφανίζεται περιορισμένη διείσδυση στη χρήση υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, ενώ σημαντική υστέρηση καταγράφεται στις ψηφιακές δεξιότητες του πληθυσμού της, με το ποσοστό των ατόμων που δεν έχουν χρησιμοποιήσει ποτέ ηλεκτρονικό υπολογιστή να ανέρχεται στο 16,61% στον ευρύτερο γεωγραφικό χώρο (Κεντρική Ελλάδα)¹³.

Από την παραπάνω ανάλυση των αναγκών όπως διαμορφώνονται από την τρέχουσα κοινωνικοοικονομική κατάσταση της Περιφέρειας, διαπιστώνεται ότι η λογική παρέμβασης του Προγράμματος παραμένει επίκαιρη και ορθή, καθώς, μέσω του Ειδικού Στόχου RSO1.2 και των αντίστοιχων τύπων δράσεων, στοχεύει στην κάλυψη τμήματος των αναγκών για

⁹ https://peponia.gr/wp-content/uploads/2024/04/%CE%A03_RIS3Ionia-2021-27-v2.0.pdf

¹⁰ https://iobe.gr/docs/research/RES_01_21112024_PRE_GR.pdf

¹¹ Eurostat, HRST by category and NUTS 2 regions [hrst_st_rcat], 13.12.2024

¹² Ελλάδα 2024 Έκθεση ανά χώρα για την ψηφιακή δεκαετία

¹³ Eurostat [isoc_r_iacc_h] 17.12.2024, [isoc_r_broad_h] 17.6.2024, [isoc_r_iuse_i] 17.12.2024

εμβάθυνση του ψηφιακού μετασχηματισμού σε επιχειρήσεις, στην Περιφέρεια (ως βασικό δομικό στοιχείο της τοπικής διακυβέρνησης), καθώς και ευρύτερα τον κοινωνικό ιστό.

Οικονομική Δραστηριότητα – Παραγωγική Δομή - ΜΜΕ

Στον τομέα της οικονομικής δραστηριότητας¹⁴, η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων βρίσκεται στην τρίτη θέση στην κατάταξη των Περιφερειών της χώρας όσο αφορά το κατά κεφαλήν ΑΕΠ το 2023, το οποίο διαμορφώνεται στο 61% του ευρωπαϊκού μ.ό. (σε ισοτιμίες αγοραστικής δύναμης), ελαφρώς χαμηλότερο από το αντίστοιχο της χώρας (69%), επιδεικνύοντας μια σημαντική αναπτυξιακή δυναμική (αύξηση από 58% το 2022)¹⁵.

Οι οικονομικές επιδόσεις της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων σαφώς επηρεάστηκαν από την οικονομική κρίση. Η Περιφέρεια εμφάνιζε τον τρίτο μεγαλύτερο ρυθμό μεγέθυνσης του ΑΕΠ μεταξύ των περιφερειών πριν το ξέσπασμα της πανδημίας, ωστόσο όπως ήταν αναμενόμενο, οι ταξιδιωτικοί περιορισμοί κατά τη διάρκεια της πανδημίας έπληξαν σημαντικά τη συγκεκριμένη Περιφέρεια, η οποία μόλις το 2023 κατόρθωσε να ανακτήσει το προ πανδημίας επίπεδο του ΑΕΠ της. Αξίζει επίσης να σημειωθεί πως η Περιφέρεια παρουσίασε μια μεγάλη αύξηση των εξαγωγών αγαθών το διάστημα 2017-2021, με αποτέλεσμα το ισοζύγιο αγαθών το 2021 να είναι θετικό και το δεύτερο μεγαλύτερο μεταξύ των ελληνικών περιφερειών¹⁶.

Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων εμφανίζει περιθώριο για σύγκλιση με τον μ.ό. των περιφερειών σε τομείς της επιχειρηματικότητας και τις διαθέσιμες μεταβλητές σε περιφερειακό επίπεδο που αφορούν το επιχειρηματικό οικοσύστημα και την ανταγωνιστικότητα. Ενδεικτικά, η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων βρίσκεται στην ένατη θέση στην κατάταξη κατά φθίνουσα σειρά με βάση το Δείκτη Περιφερειακής Ανταγωνιστικότητας (ΔΠΑ) το 2022¹⁷, παρουσιάζοντας παράλληλα αρνητικό ρυθμό μεταβολής του δείκτη μεταξύ των ετών 2019 και 2022, και στην 218η θέση μεταξύ 234 Περιφερειών της ΕΕ με βαθμό 60,3 (RCI 2.0-2022), με τον εθνικό μ.ό. να είναι 73,1 (μ.ό. ΕΕ 100).

Αναφορικά με τον αριθμό των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην Περιφέρεια, σύμφωνα με τα στοιχεία του Μητρώου Επιχειρήσεων της Στατιστικής Υπηρεσίας του 2021, ανέρχεται σε 38.269, με κύκλο εργασιών 3.295 εκατ. € και συνολικά 96.469 απασχολούμενους.

Από την παραπάνω ανάλυση των αναγκών όπως διαμορφώνονται από την τρέχουσα κοινωνικοοικονομική κατάσταση της Περιφέρειας, διαπιστώνεται ότι η λογική παρέμβασης του Προγράμματος παραμένει επίκαιρη και ορθή, καθώς, μέσω του Ειδικού Στόχου RSO1.3 και των αντίστοιχων τύπων δράσεων, στοχεύει στην κάλυψη τμήματος των αναγκών για στήριξη επενδύσεων σε τομείς με περιφερειακό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα (με επενδυτικά σχέδια ή πρόσβαση σε χρηματοδότηση), καθώς και τη στήριξη της τοπικής επιχειρηματικότητας στο πλαίσιο των ΟΧΕ. Παράλληλα, προβλέπεται και η δημιουργία δομών στήριξης της επιχειρηματικότητας.

Π2: Προστασία του Περιβάλλοντος, Αειφόρος Ανάπτυξη, Αντιμετώπιση της Κλιματικής Αλλαγής

Ενεργειακή απόδοση

Με βάση τις εκτιμήσεις της ΕΕ, οι ανάγκες για θέρμανση και ψύξη κτιρίων αποτελούν περίπου το 50% των συνολικών ενεργειακών αναγκών. Στο πλαίσιο αυτό έχουν αναπτυχθεί

¹⁴ Eurostat [nama_10r_2gdp] 20.02.2024, [nama_10r_2gvagr] 20.02.2024

¹⁵ Eurostat [nama_10r_2gdp] 21.02.2023

¹⁶ Ινστιτούτο Εξαγωγικών Ερευνών και Σπουδών (ΙΕΕΣ) ΣΕΒΕ - Χαρτογράφηση της εξαγωγικής δραστηριότητας της Ελλάδας ανά περιφέρεια για το διάστημα 2017-2021

¹⁷ https://ec.europa.eu/regional_policy/information-sources/maps/regional-competitiveness_en

δύο δείκτες: heating degree days (HDDs) και cooling degree days (CDDs)¹⁸ που μετρούν την ανάγκη για θέρμανση και ψύξη των κτιρίων, αντίστοιχα. Ο CDD προσδιορίζεται περνώντας ως τιμή βάσης τους 21°C. Αντίστοιχα, η τιμή βάσης για τον HDD είναι 15°C.

Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων καταγράφει υψηλό δείκτη CDD και σχετικά χαμηλό HDD για το 2023, κάτι το οποίο υποδηλώνει ότι απαιτείται σημαντική κατανάλωση ενέργειας κυρίως για την ψύξη των κτιρίων. Η τάση αυτή μπορεί να γίνει ακόμα πιο έντονη στο άμεσο μέλλον, καθώς λόγω της κλιματικής αλλαγής η μέση θερμοκρασία στην Περιφέρεια αυξάνεται συνεχώς. Να επισημανθεί, ότι λόγω της σημαντικής επισκεψιμότητας της Περιφέρειας κατά τους θερινούς μήνες, οι ανάγκες αυξάνονται σε σημαντικό βαθμό. Στο πλαίσιο αυτό πρέπει να ληφθεί υπόψη και το σχετικά υψηλό κόστος που υπάρχει για την κάλυψη των ενεργειακών αναγκών της Περιφέρειας, καθώς σύμφωνα με το Σχέδιο για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή (ΠΕΣΠΚΑ) της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων¹⁹, η ανάπτυξη ΑΠΕ είναι πολύ περιορισμένη στην Περιφέρεια, με το σύνολο σχεδόν της απαιτούμενης ενέργειας να παράγεται στην ηπειρωτική Ελλάδα και να μεταφέρεται στα Ιόνια Νησιά. Ως ιδιαίτερα σημαντικό ζήτημα αναδεικνύεται παράλληλα η ενεργειακή ένδεια, που αποτελεί πρόκληση για το σύνολο της χώρας, καθώς 1 στα 5 νοικοκυριά δυσκολεύεται να θερμάνει επαρκώς την κατοικία του, ποσοστό σχεδόν διπλάσιο του μέσου όρου της ΕΕ. Πιο συγκεκριμένα, ενώ η ενεργειακή ένδεια έχει εμφανίσει μείωση σε σχέση με το 2015, το ποσοστό της Ελλάδας που πλήττεται (19,2%) παραμένει υψηλότερο από τον μ.ό. της ΕΕ. Σημειώνεται, ότι τα δεδομένα αφορούν την περίοδο πριν την ενεργειακή κρίση.

Βάσει και των προαναφερόμενων η βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας του κτιριακού αποθέματος και αύξηση της εξοικονόμησης ενέργειας αποτελούν βασικές προτεραιότητες της στρατηγικής του Προγράμματος και συνολικά της χώρας, που ευθυγραμμίζονται με το αναθεωρημένο ΕΣΕΚ, καθώς και την πιο πρόσφατη μακροπρόθεσμη στρατηγική ανακαίνισης κτιρίων για μείωση της κατανάλωσης ενέργειας των κτιρίων κατά 8% το 2030 σε σύγκριση με το 2015. Ωστόσο, μεταξύ του 2015 και του 2022, η τελική κατανάλωση ενέργειας στον οικιστικό τομέα μειώθηκε κατά μόλις 1%²⁰. Στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων ειδικότερα, σύμφωνα με την απογραφή κτιρίων 2011²¹ της ΕΛΣΤΑΤ, σημαντικό τμήμα του κτιριακού αποθέματος στην Περιφέρεια κατασκευάστηκαν πριν το 1980, που σημαίνει ότι πρόκειται για κτίρια που είναι θερμικά απροστάτευτα και χρήζουν αναβάθμισης και βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης.

Από την παραπάνω ανάλυση των αναγκών όπως διαμορφώνονται από την τρέχουσα κοινωνικοοικονομική κατάσταση της Περιφέρειας, διαπιστώνεται ότι η λογική παρέμβασης του Προγράμματος παραμένει επίκαιρη και ορθή, καθώς, μέσω του Ειδικού Στόχου RSO2.1 και των αντίστοιχων τύπων δράσεων, στοχεύει στην κάλυψη τμήματος των αναγκών για περιορισμό της κατανάλωσης ενέργειας και γενικότερα η βελτίωση του ενεργειακού αποτυπώματος των δημοσίων υποδομών στην Περιφέρεια, σε συνδυασμό (όπου είναι εφικτό) με τη χρήση ΑΠΕ (αιολική και ηλιακή).

Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας (ΑΠΕ)

Σύμφωνα με την οδηγία για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (ΕΕ) 2018/2001 συμπεριλαμβανομένων των κριτηρίων βιωσιμότητας που καθορίζονται σ' αυτήν, παραμένει επίκαιρη η λογική παρέμβασης του Προγράμματος, μέσω του Ειδικού Στόχου RSO2.2 για κινητοποίηση και στήριξη του τοπικού δυναμικού της Περιφέρειας για τη σύσταση Ενεργειακών Κοινοτήτων και την παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ, και μέσω του Ειδικού Στόχου

¹⁸ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/interactive-publications/regions-2024#environment>

¹⁹ <http://2014-2020.pepionia.gr/wp-content/uploads/2019/06/Pespka-PIN.pdf>

²⁰ Final energy consumption in households from Eurostat, climate-corrected by the Joint Research Centre, with reference period 2005-2022

²¹ Δεν υπάρχουν δημοσιευμένα αποτελέσματα της απογραφής του 2021

RSO2.1 για ενσωμάτωση έξυπνων συστημάτων διαχείρισης ενέργειας και αξιοποίησης ΑΠΕ στα έργα ενεργειακής αναβάθμισης δημόσιων κτιρίων.

Περιβάλλον και χωροταξία, κλιματική αλλαγή και φυσικοί-πολιτιστικοί πόροι

Η περιοχή της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων χαρακτηρίζεται από συγκριτικά υψηλό απόθεμα περιβαλλοντικών πόρων, με πλούσια βιοποικιλότητα σε επίπεδο ειδών, οικοσυστημάτων, τοπίων, ενώ θεωρείται ως μια εκ των 13 περιοχών της Μεσογείου Θάλασσας που χρήζουν ιδιαίτερης προστασίας.

Στον τομέα του **πολιτισμού** η Περιφέρεια διαθέτει πολύ σημαντικό πολιτιστικό απόθεμα, με σημαντικά μνημεία και παραδόσεις. Με βάση τις σχετικές διαθέσιμες μεταβλητές σε περιφερειακό επίπεδο, αναφέρεται ενδεικτικά πως τα Ιόνια Νησιά παρουσιάζουν αρκετά υψηλό ποσοστό χρήσεων γης για πολιτιστικές δραστηριότητες και δραστηριότητες αναψυχής. Ωστόσο, η απασχόληση σε χώρους πολιτισμού καταγράφεται αρκετά χαμηλότερα από τον εθνικό μ.ό. Ενδιαφέρον παρουσιάζει το γεγονός πως ήταν η Περιφέρεια με τη μεγαλύτερη αύξηση στα επίπεδα της επισκεψιμότητας των μουσείων και των αρχαιολογικών χώρων μετά την πανδημία.

Ως προς τον τομέα του **τουρισμού**, τα Ιόνια Νησιά αποτελούν αρκετά δημοφιλή προορισμό στις αφίξεις και στις διανυκτερεύσεις για τους τουρίστες της αλλοδαπής: είναι τέταρτη κατά σειρά περιφέρεια με τις περισσότερες αφίξεις αλλοδαπών τουριστών και η τρίτη κατά σειρά με τις περισσότερες διανυκτερεύσεις. Αντίθετα, παρουσιάζονται περιθώρια αύξησης των τουριστικών ροών και διανυκτερεύσεις από τουρίστες της ημεδαπής²².

Σε ζητήματα **κλιματικής αλλαγής** και πολιτικής προστασίας, η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων αντιμετωπίζει συγκριτικά λιγότερα προβλήματα σε σχέση με τις υπόλοιπες ελληνικές Περιφέρειες. Πιο συγκεκριμένα την περίοδο 2014-2023 η Περιφέρεια κηρύχθηκε σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης συνολικά μόνο 21 φορές, αυτό σχετίζεται με τη μικρή έκταση της Περιφέρειας, αλλά και με το σχετικά ήπιο κλίμα της²³. Εντούτοις λόγω γεωμορφολογίας και ειδικών χαρακτηριστικών (νησιωτική περιφέρεια, αρχιτεκτονική δόμηση, αυξημένη επισκεψιμότητα, φυσικό περιβάλλον) αντιμετωπίζει συγκεκριμένα είδη κινδύνων (πχ διάβρωση, πλημμύρες).

Από την παραπάνω ανάλυση των αναγκών όπως διαμορφώνονται από την υφιστάμενη κοινωνικοοικονομική κατάσταση της Περιφέρειας, διαπιστώνεται ότι η λογική παρέμβασης του Προγράμματος παραμένει επίκαιρη, λαμβάνοντας υπόψη προσεγγίσεις που βασίζονται στο οικοσύστημα της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων, για διατήρηση της φύσης, της βιοποικιλότητας και των πράσινων υποδομών. Συγκεκριμένα, μέσω του Ειδικού Στόχου RSO2.4 και των αντίστοιχων τύπων δράσεων, στοχεύει στη θωράκιση της Περιφέρειας στις επιπτώσεις έναντι κινδύνων και απειλών, όπως η σεισμική δραστηριότητα και η ρύπανση/μόλυνση ιδιαίτερα του θαλάσσιου χώρου και των παράκτιων περιοχών, καθώς και φαινόμενα σχετιζόμενα με την κλιματική αλλαγή. Μέσω του Ειδικού Στόχου RSO2.7 και των αντίστοιχων τύπων δράσεων, στοχεύει στην βελτίωση του αστικού περιβάλλοντος και την προστασία οικοσυστημάτων και περιοχών φυσικού κάλλους.

Διαχείριση υδάτων

Στον τομέα των **υδάτινων πόρων** η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων αντιμετωπίζει σημαντικά λιγότερα προβλήματα από τις λοιπές ελληνικές περιφέρειες, παρά την άνοδο της θερμοκρασίας και την επέκταση των περιόδων ανομβρίας στην Ελλάδα, καθώς το κλίμα στην Περιφέρεια χαρακτηρίζεται από υψηλές βροχοπτώσεις και υψηλά ποσοστά ατμοσφαιρικής

²² Έκθεση κοινωνικών και οικονομικών τάσεων στις ελληνικές περιφέρειες, Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE), Μάρτιος 2024

²³ Πηγή: Στατιστική επισκόπηση κηρύξεων σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης Πολιτικής Προστασίας ανά Περιφέρεια για τα έτη 2014-2023 (ΓΓΠΠ)

υγρασίας, με αποτέλεσμα η Περιφέρεια στην παρούσα φάση να μην αντιμετωπίζει έντονα φαινόμενα λειψυδρίας.

Οστόσο, παρά το πλεονασματικό υδρολογικό ισοζύγιο που καταγράφεται στα νησιά της Περιφέρειας, η κατάσταση υδροδότησής τους παραμένει δυσχερής, όσον αφορά στην ποιότητα του πόσιμου νερού, που εντείνονται από την εποχική αύξηση της κατανάλωσης (λόγω αυξημένης τουριστικής κίνησης κυρίως του θερινού μήνα). Επίσης, έχουν εντοπιστεί στοιχεία υποβάθμισης των υδατικών πόρων στην Περιφέρεια, τόσο των πόσιμων, όσο και των επιφανειακών, υπογείων και θαλάσσιων υδάτων, λόγω της έλλειψης εφαρμογής αειφορικού σχεδιασμού διαχείρισης.

Επιπλέον, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις που ενσωματώνονται στο ΠΕΣΠΚΑ των Ιόνιων Νήσων, οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής (μείωση του μέσου ετήσιου ύψους βροχόπτωσης, αύξηση των επικρατούντων θερμοκρασιών (μέση ημερήσια, ελάχιστη χειμερινή, μέγιστη θερινή), και αύξηση της μέγιστης διάρκειας της ξηρής περιόδου), εκτιμάται ότι θα θα επιφέρουν πιθανότατα αύξηση της κατανάλωσης νερού και θα επηρεάσουν ποσοτικά και ποιοτικά τα υδατικά αποθέματα της Περιφέρειας, σε βραχυπρόθεσμο και μεσοπρόθεσμο, όσο και σε μακροπρόθεσμο χρονικό ορίζοντα, προκαλώντας μείωση των επιφανειακών και υπόγειων υδατικών αποθεμάτων.

Στον τομέα της **διαχείρισης λυμάτων**, εντοπίζονται κενά σε περιορισμένες περιπτώσεις για την κάλυψη των προτεραιοτήτων της Κοινοτικής Οδηγίας 91/271/ΕΟΚ (Μικρά Νησιά), σε τουριστικούς οικισμούς, καθώς και προβλήματα παλαιότητας ΕΕΛ και δικτύων συλλογής. Η διαχείρισή τους λαμβάνει υπόψη τις απαιτήσεις που προκύπτουν από τα Σχέδια Διαχείρισης Λεκανών Απορροής και το Σχέδιο Διαχείρισης Υγρών Αποβλήτων της Περιφέρειας.

Από την παραπάνω ανάλυση των αναγκών όπως διαμορφώνονται από την τρέχουσα κοινωνικοοικονομική κατάσταση της Περιφέρειας, διαπιστώνεται ότι η λογική παρέμβασης του Προγράμματος παραμένει επίκαιρη και ορθή, καθώς, μέσω του Ειδικού Στόχου RSO2.5 και των αντίστοιχων τύπων δράσεων, στοχεύει στην προστασία και ορθολογική διαχείριση των υδατικών συστημάτων της Περιφέρειας, και την αντιμετώπιση εκκρεμοτήτων του συστήματος διαχείρισης των υγρών αποβλήτων, όπως και δικτύων αποχέτευσης.

Διαχείριση στερεών αποβλήτων, κυκλική οικονομία

Σχετικά με τη μετάβαση στην **κυκλική οικονομία**, λαμβάνονται υπόψη τα διαρθρωτικά ζητήματα που αντιμετωπίζει η Ελλάδα στη διαχείριση των αποβλήτων και το ότι, παρά τις προσπάθειες, ο ρυθμός μετάβασης κρίνεται ανεπαρκής για την επίτευξη των ευρωπαϊκών στόχων. Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων διαθέτει σχετικά περιορισμένο αριθμό μονάδων διαχείρισης αποβλήτων, αλλά και μονάδων ανακύκλωσης και ανάκτησης. Συγκεκριμένα έχει ένα από τα χαμηλότερα ποσοστά μονάδων ανακύκλωσης και ανάκτησης απορριμμάτων ως προς το σύνολο της χώρας (1,8%).

Από την παραπάνω ανάλυση των αναγκών όπως διαμορφώνονται από την υφιστάμενη κοινωνικοοικονομική κατάσταση της Περιφέρειας, διαπιστώνεται ότι η λογική παρέμβασης του Προγράμματος παραμένει επίκαιρη, καθώς, μέσω του Ειδικού Στόχου RSO2.6 και των αντίστοιχων τύπων δράσεων, στοχεύει στη διαχείριση στερεών αποβλήτων εφαρμόζοντας τις αρχές της κυκλικής και αποδοτικής ως προς τους πόρους οικονομίας και την προσαρμογή στη στρατηγική της ΕΕ για επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση.

Π2Α: Προώθησης της βιώσιμης αστικής κινητικότητας

Αστική Κινητικότητα

Στην Ελλάδα παρατηρείται αργή μετάβαση προς τις δημόσιες μεταφορές και ελλείψεις στις υποδομές δημόσιων συγκοινωνιών. Σύμφωνα με στοιχεία του 2022 της Eurostat, τα

επιβατικά αυτοκίνητα χρησιμοποιούνται για το 87,1% των διανυόμενων αποστάσεων και το 97,7% των εσωτερικών εμπορευματικών μεταφορών πραγματοποιείται οδικώς.

Η συμμετοχή του τομέα των μεταφορών και ιδιαιτέρως των οδικών μεταφορών στην κατανάλωση ενέργειας και τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, αποτελεί ένα από τα βασικότερα περιβαλλοντικά και ενεργειακά ζητήματα που αναζητούν βιώσιμη λύση. Η επέκταση των βιώσιμων μεταφορών για την επιτάχυνση της απανθρακοποίησης και της πράσινης μετάβασης, συνάδει με τον κλιματικό νόμο Ν.4936 (ΦΕΚ 105/Α'/27.5.2022) που προωθεί τις βιώσιμες μεταφορές, σε συνδυασμό με την ανάγκη ανάπτυξης δράσεων πολιτικής που θα μπορούσαν να συντελέσουν στη μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης στα μεγάλα αστικά κέντρα μέσω της μείωσης της κυκλοφορίας. Επίσης, η Δημόσια Πολιτική για το Ποδήλατο στην Ελλάδα²⁴ στοχεύει στην αύξηση του χαμηλού ποσοστού χρήσης του, το οποίο ανέρχεται σε μόλις 0,5% των μετακινήσεων, σε ποσοστό 10% έως το 2030.

Παράλληλα, σύμφωνα με το Εθνικό Σχέδιο Ηλεκτροκίνησης²⁵ (Ν. 4710/2020, κωδικοπ. με τον Ν.5167/2024), κομβικό ρόλο διαδραματίζει και ο εξηλεκτρισμός των οδικών μεταφορών, ήτοι η ηλεκτροκίνηση επιβατικών, καθώς και φορτηγών οχημάτων σε συνδυασμό με την ανάπτυξη δικτύου υποδομών φόρτισης, καθώς η μετάβαση της Ελλάδας στην ηλεκτροκίνηση κινείται με πολύ χαμηλούς ρυθμούς, με τα ηλεκτρικά αυτοκίνητα να αποτελούν μόλις το 2,8% του στόλου της το 2022 (μ.ό. της ΕΕ 12%)²⁶, ενώ παράλληλα η χώρα διαθέτει έναν από τους παλαιότερους στόλους οχημάτων στην ΕΕ. Σε σχέση με τα σημεία φόρτισης ο μ.ό. συνολικά στην Ελλάδα ανέρχεται σε 53,2 τη στιγμή που ο μ.ό. της ΕΕ είναι 287,5, σύμφωνα με το European Alternative Fuels Observatory και τη Eurostat. Στο πλαίσιο αυτό τα Ιόνια Νησιά καταγράφουν σημαντική υστέρηση, όπως και οι λοιπές περιφέρειες της Ελλάδας, σχετικά με την στροφή προς την ηλεκτροκίνηση, αφού στα Ιόνια Νησιά αντιστοιχούν μόλις 1,5 σημεία φόρτισης ανά 1 εκατ. κατοίκους.

Από την παραπάνω ανάλυση των αναγκών όπως διαμορφώνονται από την υφιστάμενη κοινωνικοοικονομική κατάσταση της Περιφέρειας, διαπιστώνεται ότι η λογική παρέμβασης του Προγράμματος παραμένει επίκαιρη και ορθή, καθώς, μέσω του Ειδικού Στόχου RSO2.8 και των αντίστοιχων τύπων δράσεων (πχ «Πράσινες» αστικές μεταφορές, «έξυπνα» συστήματα διαχείρισης της κυκλοφορίας), στοχεύει στη μετάβαση σε φιλικούς προς το περιβάλλον τρόπους μετακίνησης, και βιώσιμη πολυτροπική αστική κινητικότητα, ως μέρος της μετάβασης σε οικονομία καθαρών μηδενικών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα.

Π3: Ενίσχυση υποδομών μεταφορών

Υποδομές Μεταφορών

Η αυξημένη χρήση ιδιωτικών μεταφορικών μέσων μπορεί να συνδεθεί και με το σημαντικό αριθμό αυτοκινητιστικών δυστυχημάτων στη χώρα, με την Ελλάδα να καταγράφει κατά μ.ό. 63 νεκρούς ανά 1 εκατ. κατοίκους για το 2022 σε δυστυχήματα στο δρόμο. Ειδικότερα, η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων αντιμετωπίζει σημαντικά προβλήματα σε θέματα οδικής ασφάλειας, καθώς στα Ιόνια Νησιά τα αυτοκινητιστικά δυστυχήματα είναι υπερδιπλάσια του εθνικού μ.ό., καταγράφοντας το 2022, 127 νεκρούς σε αυτοκινητιστικά δυστυχήματα ανά 1 εκατ. κατοίκους.

Επιπλέον, λαμβάνοντας υπόψη και τη νησιωτικότητα που χαρακτηρίζει την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων, ιδιαίτερη σημασία κατέχουν οι θαλάσσιες μεταφορές, που διασυνδέουν τα νησιά της Περιφέρειας μεταξύ τους και με την ηπειρωτική Ελλάδα. Στο πλαίσιο αυτό στην

²⁴ https://www.yme.gov.gr/images/articleimages/dim_politiki_gia_podilata/bicycles_policy.pdf

²⁵ <https://ypen.gov.gr/dimosia-diavoulefsi-gia-to-ethniko-schedio-ilektrokinisis/>

²⁶ EU Transport in figures, Statistical pocketbook 2023, European Commission, Sept 2023

Περιφέρεια υπάρχουν 89 λιμένες από τους οποίους 28 είναι επιβατικοί ή αμιγώς για τουριστικά σκάφη. Όπως αποτυπώνεται στο ΠΕΣΠΚΑ των Ιονίων Νήσων, βασική προτεραιότητα όσον αφορά τους λιμένες αποτελεί η προστασία τους από τη διάβρωση που μπορεί να προκληθεί από την άνοδο της στάθμης της θάλασσας λόγω της κλιματικής αλλαγής, καθώς και η προώθηση «έξυπνων πράσινων λιμένων», στους οποίους δίνει έμφαση και το ΕΣΕΚ, ενθαρρύνοντας την εφαρμογή καινοτόμων προγραμμάτων με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας του αέρα και τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Παράλληλα, προβλέπεται η ανάπτυξη εγκαταστάσεων ΑΠΕ και μονάδων αποθήκευσης ενέργειας εντός των λιμένων, ώστε να ενισχυθεί η παροχή ηλεκτρικής ενέργειας στα ελλειμνιζόμενα πλοία και να υποστηριχθούν τα τοπικά δίκτυα ενέργειας.

Από την παραπάνω ανάλυση των αναγκών όπως διαμορφώνονται από την υφιστάμενη κοινωνικοοικονομική κατάσταση της Περιφέρειας, διαπιστώνεται ότι η λογική παρέμβασης του Προγράμματος παραμένει επίκαιρη και ορθή, καθώς, μέσω των Ειδικών Στόχων RSO3.1 και RSO3.2 και των αντίστοιχων τύπων δράσεων, στοχεύει στη συμπλήρωση της οδικής διασύνδεσης με κόμβους ΔΕΔ-Μ, στην ασφάλεια των χερσαίων μεταφορών και στη βελτίωση των λιμενικών υποδομών της Περιφέρειας, λαμβάνοντας υπόψη το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Μεταφορών (ΕΣΣΜ) και την περιφερειακή εξειδίκευσή του στα Ιόνια Νησιά.

Π4Α: Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής με τη βελτίωση υποδομών

Εκπαίδευση - Δια Βίου Μάθηση

Στη συμμετοχή στην εκπαίδευση ο πληθυσμός της Περιφέρειας καταγράφει σχετικά χαμηλό μορφωτικό επίπεδο με τα Ιόνια Νησιά να παρουσιάζουν παράλληλα αδυναμία συγκράτησης πληθυσμού υψηλών δεξιοτήτων (brain drain). Πιο συγκεκριμένα, το 25,7% του πληθυσμού ηλικίας 25-64 έχει χαμηλό μορφωτικό επίπεδο με την επίδοση αυτή να είναι χειρότερη τόσο του μ.ό. της Ελλάδας όσο και συνολικά της ΕΕ. Επιπλέον, μόλις το 22,3% του πληθυσμού ηλικίας 25-64 κατέχει τίτλο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, με την επίδοση αυτή να αποτελεί την τρίτη χαμηλότερη μεταξύ των ελληνικών Περιφερειών²⁷. Η χαμηλή συμμετοχή στην εκπαίδευση και την κατάρτιση συνδέεται και με τις ελλείψεις υποδομών εκπαίδευσης και δια βίου μάθησης στην Περιφέρεια και για τον λόγο αυτό είναι αναγκαίος ο εκσυγχρονισμός τους. Παράλληλα οφείλεται και στην εξάρτηση από τον τουριστικό τομέα και την απαίτηση απασχόλησης εργατικού δυναμικού χωρίς ιδιαίτερα προσόντα και δεξιότητες.

Από την παραπάνω ανάλυση των αναγκών όπως διαμορφώνονται από την υφιστάμενη κοινωνικοοικονομική κατάσταση της Περιφέρειας, διαπιστώνεται ότι η λογική παρέμβασης του Προγράμματος παραμένει επίκαιρη και ορθή, καθώς, μέσω του Ειδικού Στόχου RSO4.2 και των αντίστοιχων τύπων δράσεων (ανάπτυξη υποδομών και προμήθεια σχετικού εξοπλισμού), στοχεύει στην αύξηση της συμμετοχής στην εκπαίδευση και στην ανταπόκριση της παιδείας στις απαιτήσεις ενός ταχέως εξελισσόμενου και τεχνολογικά μεταβαλλόμενου παγκοσμιοποιημένου περιβάλλοντος.

Συνοχή (Υγεία – Κοινωνική ένταξη μέσω του πολιτισμού & τουρισμού)

Αναφορικά με την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, εντοπίζονται προβλήματα, δεδομένου ότι το 14,2% του πληθυσμού της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων δήλωσε, με βάση έρευνα της Eurostat, ότι δεν μπορεί να καλύψει τις ιατρικές του ανάγκες. Το ποσοστό αυτό είναι το δεύτερο μεγαλύτερο μεταξύ των ελληνικών Περιφερειών, και σημαντικά μεγαλύτερο από το μ.ό. στην Ελλάδα και στην ΕΕ. Η αδυναμία κάλυψης των ιατροφαρμακευτικών αναγκών ενδεχόμενα να σχετίζεται με μια σχετική έλλειψη που παρατηρείται στις υποδομές Υγείας στην Περιφέρεια, καθώς στα Ιόνια Νησιά υπάρχουν 332 κλίνες κλειστής νοσηλείας ανά 100.00 κατοίκους τη στιγμή που το αντίστοιχο μέγεθος στο σύνολο της χώρας είναι 426 και

²⁷ https://iobe.gr/docs/research/RES_01_21112024_PRE_GR.pdf

κατά μ.ό. στην ΕΕ 516 κλίνες. Επιπλέον, η νησιωτικότητα και η δυσκολία πρόσβασης ορισμένων περιοχών της Περιφέρειας (πχ Μικρά Νησιά), ενδεχόμενα να επηρεάζει τη δυνατότητα του πληθυσμού να καλύψει τις ανάγκες του σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη²⁸. Παράλληλα, καταγράφονται ακόμη ελλείψεις καινοτόμου τεχνολογίας και ειδικών μονάδων, ενώ η εμφάνιση και η εξάπλωση της πανδημίας του Covid-19 δημιούργησε και ανέδειξε πρόσθετες ανάγκες στήριξης του συστήματος υγείας και ενίσχυσης των δομών παροχής υπηρεσιών υγείας.

Σημαντικός παράγοντας για την κοινωνική συνοχή της Περιφέρειας Ιόνιων Νήσων αποτελεί και η διαχείριση της τουριστικής πίεσης που ασκείται ειδικά τους θερινούς μήνες. Η τουριστική πίεση μετράται από τη Eurostat²⁹ ως ο συνολικός ετήσιος αριθμός διανυκτερεύσεων τουριστών ανά 1.000 μόνιμους κατοίκους. Τα Ιόνια Νησιά εμφανίζουν την 2η μεγαλύτερη τουριστική πίεση (97.746 διανυκτερεύσεις ανά 1.000 κατοίκους) από όλες τις Περιφέρειες της ΕΕ, πίσω μόνο από την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου. Η εξαιρετικά υψηλή τουριστική πίεση δημιουργεί προκλήσεις για τις υποδομές και το φυσικό περιβάλλον της Περιφέρειας, δεδομένης της φέρουσας ικανότητας της.

Είναι γεγονός ότι η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων αποτελεί έναν από τους εδραιωμένους τουριστικούς προορισμούς της Ελλάδας, με σημαντικές επιπλέον αναπτυξιακές δυνατότητες και περαιτέρω ανάπτυξη και σε νησιά πέραν της Κέρκυρας και της Ζακύνθου,³⁰ σύμφωνα με το Σχέδιο Δράσης για τον Τουρισμό 2030 της Περιφέρειας.

Από την παραπάνω ανάλυση των αναγκών όπως διαμορφώνονται από την υφιστάμενη κοινωνικοοικονομική κατάσταση της Περιφέρειας, διαπιστώνεται ότι η λογική παρέμβασης του Προγράμματος παραμένει επίκαιρη, καθώς, μέσω των Ειδικών Στόχων RSO4.5 και RSO4.6, και των αντίστοιχων τύπων δράσεων (ενίσχυση υποδομών υγείας και σχετικού εξοπλισμού, ενίσχυση υποδομών πολιτιστικής κληρονομιάς, ειδικές δράσεις τουρισμού), στοχεύει στην ισότιμη πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη, τη βελτίωση της προσβασιμότητας και των συνθηκών διαβίωσης, και την κοινωνική οικονομία. Παράλληλα, ενισχύει την αναπτυξιακή προοπτική της Περιφέρειας, μέσω της ενίσχυσης του τομέα του πολιτισμού / τουρισμού που αποτελεί το βασικό τομέα στήριξης της Περιφέρειας.

Π4B: Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής με τη στήριξη του ανθρώπινου δυναμικού

Αγορά Εργασίας

Σε θέματα ανθρώπινου δυναμικού και κοινωνικής συνοχής η Περιφέρεια Ιόνιων Νήσων, καταγράφει έντονα προβλήματα τα οποία εντοπίζονται κυρίως στη ύπαρξη υψηλών ποσοστών ανεργίας και στην χαμηλή συμμετοχή του πληθυσμού στο εργατικό δυναμικό, παράγοντες που αυξάνουν τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό. Πιο συγκεκριμένα τα Ιόνια Νησιά αποτελούν την Περιφέρεια με τη δεύτερη μεγαλύτερη ανεργία (14,7%) στην Ελλάδα το 2023, υπερβαίνοντας σημαντικά την ανεργία που καταγράφεται συνολικά στη χώρα, ενώ παράλληλα καταγράφουν υπερδιπλάσια ανεργία από το μ.ό. της ΕΕ (6,1%).

Ένας σημαντικός παράγοντας που οδηγεί σε αυτά τα υψηλά ποσοστά ανεργίας είναι η ανεργία των νέων (15-24 ετών) η οποία διαμορφώνεται το 2023 σχεδόν στο 31% σημαντικά πάνω από την ανεργία των νέων (26,7%) στο σύνολο της χώρας και υπερδιπλάσια από το μ.ό. της ανεργίας των νέων στην ΕΕ (14,5%)³¹. Αντίστοιχα προβληματική εικόνα υπάρχει και όσον

²⁸ Ibid.

²⁹ Eurostat [tour_occ_nin2]

³⁰ <https://insete.gr/wp-content/uploads/pdf/perifereies/ionia-nisia-sunopsi.pdf>

³¹ Eurostat [lfst_r_lfu3rt] 13.12.2024

αφορά την πρόσβαση των νέων στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, καθώς το 14,3% των νέων (15-24 ετών) βρίσκονταν εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης και κατάρτισης για το 2023 (Not in Education, Employment, or Training -NEETs).

Τα προβλήματα που καταγράφονται στην αγορά εργασίας των Ιόνιων Νήσων αποτυπώνονται και στα χαμηλά ποσοστά απασχόλησης του πληθυσμού ηλικίας 15-64 ετών, καθώς ποσοστό χαμηλότερο του 60% αυτής της πληθυσμιακής ομάδας της Περιφέρειας συμμετέχει στο εργατικό δυναμικό, με την αντίστοιχη επίδοση στην ΕΕ να διαμορφώνεται στο 70%. Η χαμηλή συμμετοχή στην απασχόληση οφείλεται σε σημαντικό βαθμό στην περιορισμένη απασχόληση των γυναικών, καθώς μόλις το 50,4% των γυναικών ηλικίας (15-64 ετών) εργάζεται. Τα εμπόδια και οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες στην ένταξη τους στην αγορά εργασίας, οδηγεί την απόκλιση στα ποσοστά απασχόλησης αντρών και γυναικών, ηλικίας 20-64 ετών σχεδόν στο 20%, ποσοστό υπερδιπλάσιο από το μ.ό. της ΕΕ (9,9%)³². Σημειώνεται, ότι ένα σημαντικό τμήμα των απασχολούμενων εργάζεται με μερική απασχόλησης ή μόνο κατά τους θερινούς μήνες λόγω της αυξημένης επισκεψιμότητας.

Από την παραπάνω ανάλυση των αναγκών όπως διαμορφώνονται από την υφιστάμενη κοινωνικοοικονομική κατάσταση της Περιφέρειας, διαπιστώνεται ότι η λογική παρέμβασης του Προγράμματος παραμένει επίκαιρη και ορθή, καθώς, μέσω του Ειδικού Στόχου ΕΣΟ4.1, και των αντίστοιχων τύπων δράσεων στοχεύει στη βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση και την κοινωνική επιχειρηματικότητα.

Κοινωνική Συνοχή (Μείωση πληθυσμού/Γήρανση - Φτώχεια - Κοινωνικός Αποκλεισμός)

Σε θέματα που άπτονται της κοινωνικής συνοχής η Περιφέρεια Ιόνιων Νήσων παρουσιάζει σχετικά καλές επιδόσεις όσον αφορά τη μεταβολή και τη γήρανση του πληθυσμού της. Ειδικότερα όσον αφορά στην πληθυσμιακή εξέλιξη, τα Ιόνια Νησιά καταγράφουν την τρίτη χαμηλότερη μείωση πληθυσμού την περίοδο 2013-2023, από όλες τις Περιφέρειες της χώρας και αντίστοιχα σημαντικά μικρότερη μείωση από το μ.ό. της Ελλάδας (-2,9% τα Ιόνια Νησιά έναντι -5,4% στην Ελλάδα)³³. Αντίστοιχα σχετικά περιορισμένη είναι και η αύξηση του μέσου όρου ηλικίας που παρουσιάζει η Περιφέρεια κατά την περίοδο 2013-2023, 7,7% στα Ιόνια Νησιά έναντι 9,4% στο σύνολο της χώρας. Παρόλο αυτά ο μέσος όρος ηλικίας του πληθυσμού της Περιφέρειας για το 2023 βρίσκονταν στα 47,4 έτη, πάνω από το μ.ό. του συνόλου του πληθυσμού της Ελλάδας (45,2 έτη), ενδεικτικό της σχετικής γήρανσης του πληθυσμού που αντιμετωπίζουν τα Ιόνια Νησιά όπως και όλες οι ελληνικές Περιφέρειες³⁴.

Παρόλο που το κατά κεφαλήν ΑΕΠ της Περιφέρειας το 2023 διαμορφώνεται στο 61% του ευρωπαϊκού μ.ό., η περιορισμένη συμμετοχή του ενεργού πληθυσμού στην απασχόληση και τα υψηλά ποσοστά ανεργίας, οδηγούν σημαντικό ποσοστό του πληθυσμού της Περιφέρειας (27,7%) σε κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, ποσοστό μεγαλύτερο τόσο από την επίδοση που καταγράφεται στο σύνολο της χώρας όσο και κατά μ.ό. στην ΕΕ³⁵.

Επιπρόσθετα, στην Περιφέρεια σε πιο περιορισμένο βαθμό σε σύγκριση με άλλες περιφέρειες της χώρας συγκεντρώνονται ομάδες του πληθυσμού που αντιμετωπίζουν αυξημένο τον κίνδυνο του κοινωνικού αποκλεισμού (π.χ Ρομά, κλπ). Ο πληθυσμός των Ρομά συγκεκριμένα στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων είναι περιορισμένος (650 άτομα) σύμφωνα με χαρτογράφηση του Υπ. Εργασίας (στοιχεία του 2017) και σε συγκεκριμένες περιοχές (συνεπώς θεωρητικά δύναται να είναι πιο στοχευμένες οι όποιες παρεμβάσεις).

Από την παραπάνω ανάλυση των αναγκών όπως διαμορφώνονται από την υφιστάμενη κοινωνικοοικονομική κατάσταση της Περιφέρειας, διαπιστώνεται ότι η λογική παρέμβασης

³² Eurostat [lfst_r_lfe2emptrn] 13.12.2024

³³ Δείκτες κοινωνικής δυναμικής και κοινωνικής συνοχής (Πηγή: Eurostat)

³⁴ Μέσος όρος ηλικίας πληθυσμού ανά Περιφέρεια την περίοδο 2003-2023 (Πηγή: Eurostat)

³⁵ Eurostat [ilc_peps11] 1.2.2025

του Προγράμματος παραμένει επίκαιρη, καθώς, μέσω των Ειδικών Στόχων της Προτεραιότητας Π4Β και των αντίστοιχων τύπων δράσεων, στοχεύει στην παροχή κοινωνικής προστασίας και φροντίδας, στην ισότιμη πρόσβασης σε υπηρεσίες, στη συμπερίληψη και ένταξη περιθωριοποιημένων ομάδων, και στην αντιμετώπιση του κινδύνου της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

Π5: Προώθηση της βιώσιμης και ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης

Χωρική Συνοχή (Δημογραφικά Χαρακτηριστικά - Οικονομικές Επιδόσεις)

Τα Ιόνια Νησιά αντιμετωπίζουν δομικά προβλήματα ανισοτήτων όπως και οι άλλες περιφέρειες, και ενδοπεριφερειακά, γεγονός που επιβάλλει την εφαρμογή δράσεων σε τοπικό επίπεδο για την αναστροφή και υπέρβαση αυτών. Παράλληλα η ιδιομορφία της νησιωτικότητας και η δυσκολία πρόσβασης ορισμένων περιοχών, αλλά και το φυσικό περιβάλλον και η ποικιλομορφία επιλογών, προσφέρουν δυνατότητες προώθησης τοπικών δράσεων ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης.

Σύμφωνα με την τελευταία απογραφή πληθυσμού (ΕΛΣΤΑΤ, 2021), ο μόνιμος πληθυσμός ανέρχεται σε 204.532 άτομα (1,95% του πληθυσμού της χώρας), με τη μείωση του συνολικού πληθυσμού της Περιφέρειας για την περίοδο 2011-2021 (-1,6%) να είναι χαμηλότερη αυτής της χώρας (-3,1%)³⁶, και με τη μέση ηλικία του πληθυσμού στα 47,4 έτη.

Για τα Ιόνια Νησιά, αποτελεί ιδιαίτερη πρόκληση η προώθηση της βιωσιμότητας του τουριστικού τους προϊόντος, βάσει της Περιφερειακής Στρατηγικής Βιώσιμου Τουρισμού, καθώς η Περιφέρεια δέχεται τη δεύτερη μεγαλύτερη τουριστική πίεση (συνολικός ετήσιος αριθμός διανυκτερεύσεων τουριστών ανά 1.000 μόνιμους κατοίκους) μεταξύ όλων των ευρωπαϊκών Περιφερειών. Οι στόχοι/προτεραιότητες που αναδεικνύονται από την Ολοκληρωμένη Στρατηγική Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης της Δημοτικής Ενότητας Κέρκυρας:

- Από τη βασική Πρόκληση (και τις επιμέρους ανάγκες) για την «αντιστοίχιση του παραγωγικού συστήματος της πόλης με τις σύγχρονες απαιτήσεις του ανταγωνισμού και τις ανάγκες της τοπικής Κοινότητας», στο Στρατηγικό Στόχο Α για τη «Μετάβαση (ΣΤΑΔΙΑΚΗ) σε πιο βιώσιμο, ελκυστικό και με θετικό αντίκτυπο στην Κοινότητα, παραγωγικό πρότυπο».
- Από την βασική Πρόκληση (και τις επιμέρους ανάγκες) για την «αντιμετώπιση των αδυναμιών του πολιτιστικού δυναμικού & αποθέματος», στο Στρατηγικό Στόχο Β για την «Αναβάθμιση & Δικτύωση Πολιτιστικού Κεφαλαίου (και με κριτήρια Ν.Ε.Β.)».
- Από την βασική Πρόκληση (και τις επιμέρους ανάγκες) για την «αντιμετώπιση της υποβάθμισης στοιχείων του αστικού περιβάλλοντος και (ενδεχόμενων) απειλών από την κλιματική αλλαγή κ.ά. φυσικούς κινδύνους», στο Στρατηγικό Στόχο Γ για την «Αναζωογόνηση & Προστασία Αστικού Χώρου & Δυναμικού».

Από την παραπάνω ανάλυση των αναγκών όπως διαμορφώνονται από την υφιστάμενη κοινωνικοοικονομική κατάσταση της Περιφέρειας, διαπιστώνεται ότι η λογική παρέμβασης του Προγράμματος παραμένει επίκαιρη, καθώς, μέσω των Ειδικών Στόχων RSO5.1 και RSO5.2, και των αντίστοιχων τύπων δράσεων, στοχεύει στη διασφάλιση της χωρικής συνοχής, μέσω της εφαρμογής ολοκληρωμένων τοποκεντρικών πολιτικών στα αστικά και μη αστικά κέντρα της Περιφέρειας, όπου επιδιώκεται η κοινωνική, οικονομική και περιβαλλοντική ανάπτυξή τους προκειμένου να ενισχύσουν την ελκυστικότητά τους και να αναδείξουν την ταυτότητά τους.

³⁶ ΕΛΣΤΑΤ, Αποτελέσματα απογραφής πληθυσμού κατοικιών 2021, <https://www.statistics.gr/el/2021-census-res-pop-results>

7. Κυριότερα αποτελέσματα σχετικών αξιολογήσεων (σημείο ε ΚΚΔ 2021/1060)

Σε ότι αφορά την εξέταση του Προγράμματος ως προς τα κυριότερα συμπεράσματα σχετικών αξιολογήσεων (σημείο ε ΚΚΔ 2021/1060), σημειώνεται ότι λαμβάνονται υπόψη οι (οριζόντιες) αξιολογήσεις επιπτώσεων της ΠΠ14-20, για τις χωρικές επενδύσεις, και για την περιφερειακή στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης, προκειμένου για την επιβεβαίωση των βασικών σχεδιαστικών παραδοχών και της στρατηγικής στόχευσης του Προγράμματος.

Συγκεκριμένα, από την αναδρομική μελέτη των χωρικών εργαλείων αναδείχτηκε ένας περιορισμένος, αλλά σημαντικός αριθμός καινοτόμων πρακτικών, που επέδρασε θετικά στην υλοποίηση των χωρικών στρατηγικών. Η καινοτομία που εντοπίστηκε αφορά κατά κανόνα την καινοτομία της διαδικασίας (process innovation) και ειδικότερα την οργανωσιακή καινοτομία: στη διάγνωση των αναγκών και των προκλήσεων, στις διαδικασίες διαβούλευσης, στη διακυβέρνηση, και στην υποστήριξη των τοπικών οικονομιών με μέτρα ενίσχυσης της μικρής επιχειρηματικότητας μέσω θερμοκοιτίδων, hubs, τοπικών συμφώνων ποιότητας, συγκρότησης clusters MME.

Στο παραπάνω πλαίσιο, σε όλα τα περιφερειακά Προγράμματα έγιναν σχετικές προσαρμογές στο σύστημα διακυβέρνησης των εν λόγω στρατηγικών της περιόδου 2021-2027.

Από την αναδρομική μελέτη των χωρικών εργαλείων αναδείχτηκε επίσης ότι η βιωσιμότητα, η ολοκληρωμένη προσέγγιση και η τοποκεντρική προσέγγιση αποτελούν ένα τρίγωνο αλληλοεπηρεαζόμενων και αμφίδρομων εννοιών που βρίσκονται σε μεταξύ τους συνάρτηση. Συνεπώς, οι στρατηγικές που παρουσίασαν καλές επιδόσεις στους δείκτες αποτελέσματος, και που έλαβαν υπόψη την ωριμότητα των δράσεων, την κατά το δυνατό πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση, και την τοποθέτηση ειδικών, τοπικών ζητημάτων και ιδιαιτεροτήτων στον πυρήνα της αναζήτησης λύσεων ευρύτερων προκλήσεων (τοποκεντρική προσέγγιση), παρουσιάζουν και πιο βιώσιμα αποτελέσματα σε ζητήματα:

- περιβάλλοντος και μείωσης εκπομπών ρύπων,
- ανάδειξης τοπικού πολιτιστικού/τουριστικού προϊόντος,
- κατάρτισης και δια βίου μάθησης απασχολούμενων και ανέργων,
- τοπικής επιχειρηματικότητας.

Οι παραπάνω διαπιστώσεις έχουν ληφθεί υπόψη στη λογική της παρέμβασης και τις βασικές σχεδιαστικές παραδοχές του Προγράμματος Ιονίων Νήσων 2021-2027, όπως αποτυπώνεται και από τους συναφείς Ειδικούς Στόχους/Στόχους Πολιτικής με τους οποίους θα συνδυαστούν οι δράσεις των Ειδικών Στόχων RSO5.1 και RSO5.2.

Σε ότι αφορά την αξιολόγηση των περιφερειακών στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης της περιόδου 2014-2020, το κύριο επίτευγμα από τον σχεδιασμό και την εφαρμογή των σχετικών δράσεων στα Ιόνια Νησιά αφορά στην σχετικά αποτελεσματική χαρτογράφηση των ορίων, ενδιαφερόντων και δυνατοτήτων του περιφερειακού οικοσυστήματος ΕΤΑΚ, και δευτερεύον επίτευγμα είναι η στοχευμένη προσπάθεια αναβάθμισης του ερευνητικού ρόλου του Ιόνιου Πανεπιστημίου, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Επιπλέον, οι δράσεις που συνεισέφεραν στην περιφερειακή στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης σχεδιάστηκαν σε συμφωνία με τα αποτελέσματα διαβούλευσης με τους συμμετόχους της τετραπλής έλικας και παρουσίασαν σημαντικές ερευνητικές προτάσεις. Οι παραπάνω διαπιστώσεις έχουν ληφθεί υπόψη στον σχεδιασμό των παρεμβάσεων του ΣΠ1 (Ειδικοί Στόχοι RSO1.1, RSO1.2 και RSO1.3), ως αναπαραγωγή καλών πρακτικών.

8. Πρόοδος επίτευξης οροσίων Προγράμματος (σημείο στ ΚΚΔ 2021/1060)

8.1. Γενική επισκόπηση προόδου υλοποίησης Προγράμματος έως το έτος 2024

Στην παρούσα ενότητα, εξετάζεται η συνολική πορεία προόδου του Προγράμματος, με βάσει τα μέχρι 31/12/2024 επικαιροποιημένα στοιχεία υλοποίησης. Ειδικότερα, μέχρι τη λήξη του 2024 είχαν ενταχθεί 82 πράξεις συνολικής δημόσιας δαπάνης περί τα 89,5εκατ. € (31,1% των πόρων του Προγράμματος) και είχαν δηλωθεί από τους Δικαιούχους δαπάνες 23,5εκατ. € (αντιστοιχούν στο 8,16% των πόρων του Προγράμματος).

Ειδικότερα, ανά Ταμείο:

- Στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ είχαν ενταχθεί 40 πράξεις συνολικής ΔΔ περί τα 48,2εκατ. € (αντιστοιχούν στο 22,6% των πόρων του εν λόγω Ταμείου) και οι δαπάνες ανήλθαν σε 8,6εκατ. € (4% των πόρων του ΕΤΠΑ).
- Στο πλαίσιο του ΕΚΤ+ είχαν ενταχθεί 42 πράξεις συνολικής ΔΔ περί τα 41,3εκατ. € (αντιστοιχούν στο 55,4% των πόρων του ΕΚΤ+) και οι δαπάνες ανήλθαν σε 14,9εκατ. € (20% των πόρων του ΕΚΤ+).

Αναλυτικά στοιχεία ανά Προτεραιότητα και Ειδικό Στόχο παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Προγραμματικά στοιχεία		Ενεργοποίηση (έως 31/12/2024)				
Προτεραιότητα - ΕΣ/ Ταμείο	Υφιστάμενη ΔΔ (€)	Αρ. ενταγμένων πράξεων	Εντάξεις (Δ.Δ., €)	% εντάξεων	Δαπάνες (€)	% απορρόφησης
RSO1.1	10.250.000,00	1	1.000.000,00	9,76%	0,00	0,00%
RSO1.2	7.770.680,00	1	350.000,00	4,50%	66.264,94	0,85%
RSO1.3	13.500.000,00	0	0,00	0,00%	0,00	0,00%
Π1 (ΕΤΠΑ)	31.520.680,00	2	1.350.000,00	4,28%	66.264,94	0,21%
RSO2.1	10.000.000,00	3	2.766.338,04	27,66%	47.156,56	0,47%
RSO2.2	1.000.000,00	0	0,00	0,00%	0,00	0,00%
RSO2.4	22.800.000,00	2	1.208.057,09	5,30%	247.000,00	1,08%
RSO2.5	16.062.685,00	9	7.763.681,33	48,33%	2.750.218,70	17,12%
RSO2.6	2.000.000,00	0	0,00	0,00%	0,00	0,00%
RSO2.7	2.195.832,00	0	0,00	0,00%	0,00	0,00%
Π2 (ΕΤΠΑ)	54.058.517,00	14	11.738.076,46	21,71%	3.044.375,26	5,63%
RSO2.8	4.000.000,00	0	0,00	0,00%	0,00	0,00%
Π2Α (ΕΤΠΑ)	4.000.000,00	0	0,00	0,00%	0,00	0,00%
RSO3.2	26.069.623,00	1	5.994.640,00	22,99%	24.628,98	0,09%
Π3 (ΕΤΠΑ)	26.069.623,00	1	5.994.640,00	22,99%	24.628,98	0,09%
RSO4.2	24.000.000,00	3	5.662.399,24	23,59%	188.512,24	0,79%
RSO4.5	10.000.000,00	2	4.821.600,00	48,22%	0,00	0,00%
RSO4.6	8.139.246,00	13	15.414.183,96	189,38%	5.114.464,37	62,84%
Π4Α (ΕΤΠΑ)	42.139.246,00	18	25.898.183,20	61,46%	5.302.976,61	12,58%
ESO4.1	7.700.000,00	3	4.248.163,78	55,17%	177.612,00	2,31%
ESO4.6	11.531.500,00	1	10.831.479,96	93,93%	4.277.534,52	37,09%
ESO4.8	4.360.000,00	1	1.999.185,50	45,85%	0,00	0,00%
ESO4.9	640.000,00	0	0,00	0,00%	0,00	0,00%
ESO4.10	2.269.172,00	0	0,00	0,00%	0,00	0,00%
ESO4.11	42.762.934,00	35	22.083.747,01	51,64%	10.274.747,80	24,03%

Έκθεση Ενδιάμεσης Επανεξέτασης Προγράμματος Ιόνια Νησιά 2021-2027

Προγραμματικά στοιχεία		Ενεργοποίηση (έως 31/12/2024)				
Προτεραιότητα - ΕΣ/ Ταμείο	Υφιστάμενη ΔΔ (€)	Αρ. ενταγμένων πράξεων	Εντάξεις (Δ.Δ., €)	% εντάξεων	Δαπάνες (€)	% απορρόφησης
ESO4.12	3.700.000,00	1	1.608.984,43	43,49%	167.528,22	4,53%
Π4Β (ΕΚΤ+)	72.963.606,00	41	40.771.560,68	55,88%	14.897.422,54	20,42%
RSO5.1	37.200.615,00	0	0,00	0,00%	0,00	0,00%
RSO5.2	14.302.908,00	0	0,00	0,00%	0,00	0,00%
Π5 (ΕΤΠΑ)	51.503.523,00	0	0,00	0,00%	0,00	0,00%
TB ΕΚΤ+	1.543.842,00	1	500.000,00	32,39%	0,00	0,00%
Π6 (ΕΚΤ+)	1.543.842,00	1	500.000,00	32,39%	0,00	0,00%
TB ΕΤΠΑ	3.795.444,00	5	3.206.444,00	84,48%	136.997,36	3,61%
Π7 (ΕΤΠΑ)	3.795.444,00	5	3.206.444,00	84,48%	136.997,36	3,61%
Σύνολο ΕΤΠΑ	213.087.033,00	40	48.187.343,66	22,61%	8.575.243,15	4,02%
Σύνολο ΕΚΤ+	74.507.448,00	42	41.271.560,68	55,39%	14.897.422,54	19,99%
Σύνολο ΠεΠ	287.594.481,00	82	89.458.904,34	31,11%	23.472.665,69	8,16%

Σε επίπεδο Προτεραιοτήτων, όπως φαίνεται και στον παραπάνω πίνακα:

Στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ, η Προτεραιότητα 4Α καταγράφει τις περισσότερες εντάξεις (18 πράξεις συνολικής ΔΔ που καλύπτει το 61,5% των πόρων της Π4Α). Ιδιαίτερα πιεστικές χρηματοδοτικές ανάγκες καταγράφονται κυρίως στον RSO4.6 (οι εντάξεις είναι 1,9 φορές μεγαλύτερες της διαθέσιμης ΔΔ).

Σε ότι αφορά τις λοιπές Προτεραιότητες του ΕΤΠΑ καταγράφεται υστέρηση στην υλοποίηση των Προτεραιοτήτων Π2Α η οποία δεν έχει ενεργοποιηθεί ακόμα, Π5 και Π1. Αναφορικά με την Προτεραιότητα Π1, η υστέρηση οφείλεται σε εκκρεμότητα από τον Δικαιούχο της διαγωνιστικής διαδικασίας (διενέργεια ανοικτού διαγωνισμού) για την ενεργοποίηση της δράσης «Δομή καινοτομίας» στον Ειδικό Στόχο RSO1.1, καθώς και σε σχετική πρόσκληση που εκδόθηκε στον Ειδικό Στόχο RSO1.3 αλλά κατέστη άγονη. Επιπλέον, σε ότι αφορά τη Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ), ο 1ος κύκλος ΔΕΑ πραγματοποιήθηκε το 1ο 6μηνο του 2023 με εστίαση στον «βιώσιμο τουρισμό», ενώ είναι σε φάση ενεργοποίησης, σε συνεργασία της ΕΥΔ με τον Φορέα Παρακολούθησης (ΔΙΑΠ Π.Ι.Ν.), σχέδιο συνέχισης της ΔΕΑ στους λοιπούς τομείς προτεραιότητας. Σημειώνεται ότι εντοπίζεται αντικειμενική, διαχρονική αδυναμία του Φ.Π. να αναλάβει τις αναγκαίες πρωτοβουλίες για τη ΔΕΑ.

Αναφορικά με την Προτεραιότητα Π5, και τις τοπικές χωρικές στρατηγικές, μετά τον Μάρτιο 2024 που εγκρίθηκε με απόφαση Περιφερειάρχη η επικαιροποίηση της Ολοκληρωμένης Στρατηγικής ΒΑΑ της πόλης Κέρκυρας (ΟΣΒΑΑΚ), έχουν ξεκινήσει και προχωρούν διαδικασίες για την ενεργοποίησή της (ανασυγκρότηση της Ομάδας Υποστήριξης της Διακυβέρνησης, έκδοση προσκλήσεων αφενός για τα τμηματοποιημένα και μεταφερόμενα αφετέρου για νέα έργα ΟΣΒΑΑΚ, όπου παρατηρείται σημαντική καθυστέρηση στην υποβολή προτάσεων από τους Δικαιούχους, ενεργοποίηση τον Οκτώβριο 2024 των διαδικασιών του «Νέου Ευρωπαϊκού Bauhaus» και κάλυψη απαιτήσεων «κλιματικής ανθεκτικότητας» ορισμένων έργων της ΟΣΒΑΑΚ). Παρόλα αυτά, οι διαδικασίες για την εκπόνηση των 2 νέων Τοπικών Στρατηγικών φαίνεται να καθυστερούν. Επίσης, αναφορικά με την Περιφερειακή Στρατηγική Βιώσιμου Τουρισμού της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων που είναι αναγκαία για την ενεργοποίηση δράσεων της Ολοκληρωμένης Χωρικής Ανάπτυξης στην Περιφέρεια, η εκπόνηση σχετικής μελέτης (από το Παν. Αιγαίου) ολοκληρώθηκε τον Μάιο 2024, ενώ ολοκληρώθηκε και μεγάλη «Έρευνας Κοινής Γνώμης» (με 2.000 ερωτώμενους) για τον «βιώσιμο τουρισμό στην Περιφέρεια Ιονίων Νήσων τον Φεβρουάριο 2024, βάσει των οποίων

έχει προκύψει το τελικό σχέδιο κειμένου της Στρατηγικής που απεστάλη τον Σεπτέμβριο 2024 στην Περιφέρεια.

Στο πλαίσιο του ΕΚΤ+, η Προτεραιότητα 4B έχει ενεργοποιηθεί ικανοποιητικά σε ποσοστό 55,9%.

8.2. Πρόοδος επίτευξης οροσήμων

Σε ότι αφορά το πλαίσιο επίδοσης και την επίτευξη των οροσήμων που είχαν τεθεί για το 2024³⁷ στους δείκτες εκροής, οι βασικοί λόγοι εντοπίζονται στα ακόλουθα:

- σε καθυστερήσεις εφαρμογής της Διαδικασίας Επιχειρηματικής Ανακάλυψης (ΔΕΑ) που επηρεάζει δράσεις που συνδέονται με την περιφερειακή διάσταση της ΕΣΕΕ,
- στην καθυστέρηση της διαγωνιστικής διαδικασίας για τη Δομή Καινοτομίας,
- στην αναμονή οριστικοποίησης των Στρατηγικών (ΒΑΑ, ΟΧΕ και Βιώσιμου Τουρισμού),
- σε καθυστερήσεις ολοκλήρωσής του πλαισίου εφαρμογής από τα αρμόδια Υπουργεία (πχ για τη δράση HELIOS+, και για τη λειτουργία των νέων TOMY),
- σε καθυστερήσεις στην έγκριση κριτηρίων επιλογής (πχ για νέες δομές ψυχικής υγείας),
- σε αστοχίες καταγραφής στο ΟΠΣ τιμών επίτευξης (υποβολής από τους δικαιούχους Δελτίων Επίτευξης Δεικτών),
- και στη φύση ορισμένων δεικτών που η μέτρησή τους επιτυγχάνεται με την υλοποίηση της πράξης παρά το γεγονός ότι καταγράφονται ενταγμένες πράξεις.

Τα παραπάνω παρουσιάζονται στον επόμενο πίνακα ανά Προτεραιότητα και Ειδικό Στόχο.

³⁷ Βάσει της διαβίβασης δεδομένων μέσω SFC2021 με στοιχεία ΟΠΣ 31.12.2024

Προτεραι- ότητα	ΕΣ	Δείκτης		Μονάδα μέτρησης	Ορόσημο (2024)	Στόχος (2029)	Τιμή στόχος ενταγμένων	Τιμή υλοποίησης (31.12.24)	% επίτευξης οροσήμου	Σχόλια
Π1	1.i	RCO06	Ερευνητές που εργάζονται σε υποστηριζόμενες ερευνητικές εγκαταστάσεις	Ετήσια ισοδύναμα πλήρους απασχόλησης	4	72	-	0	0,0%	Δεν επετεύχθη το ορόσημο, καθώς δεν έχει ενταχθεί κάποια πράξη έως την περίοδο αναφοράς. Σημειώνεται ωστόσο ότι βρίσκονται σε φάση αξιολόγησης έξι (6) ερευνητικές προτάσεις στο πεδίο του «βιώσιμου τουρισμού».
Π1	1.i	PCO16	Συμμετοχές θεσμικών φορέων σε διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης	Συμμετοχές	7	35	35	0	0,0%	Δεν επετεύχθη το ορόσημο. Σημειώνεται ότι τον 9/2023 εντάχθηκε η πράξη με MIS 6000921 "Δομή καινοτομίας", αλλά εκκρεμούν από τον Δικαιούχο διαγωνιστικές διαδικασίες (διενέργεια ανοικτού διαγωνισμού) προκειμένου να προχωρήσει η υλοποίησή της.
Π1	1.ii	RCO14	Δημόσιοι οργανισμοί που υποστηρίζονται για την ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών, προϊόντων και διαδικασιών	Δημόσιοι οργανισμοί	1	5	1	0	0,0%	Δεν επετεύχθη το ορόσημο. Ωστόσο, από τον 9/2023 βρίσκεται σε φάση υλοποίησης μια πράξη (MIS 6001373- Έξυπνο σύστημα μέτρησης ροών επισκεπτών για την πόλη της Κέρκυρας), που εντάσσεται στην Στρατηγική ΒΑΑ πόλης Κέρκυρας. Έως την περίοδο αναφοράς δεν καταγράφονται ολοκληρωμένες εκροές.
Π1	1.ii	RCO75	Στρατηγικές για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη που υποστηρίζονται	συνεισφορές σε στρατηγικές	1	3	1	0	0,0%	Βλ. αιτιολογία RCO14.
Π1	1.iii	RCO15	Ικανότητες που έχουν δημιουργηθεί για την εκκόλαψη επιχειρήσεων	Επιχειρήσεις	20	20	0	0	0,0%	Δεν επετεύχθη το ορόσημο. Σημειώνεται ότι εκδόθηκε σχετική πρόσκληση αλλά κατέστη άγονη. Σύμφωνα με τον προγραμματισμό Προσκλήσεων, προβλέπεται η (επαν)έκδοση σχετικής Πρόσκλησης για την υποβολή πρότασης, εντός του 2025.
Π1	1.iii	RCO75	Στρατηγικές για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη που υποστηρίζονται	συνεισφορές σε στρατηγικές	1	3	0	0	0,0%	Το ορόσημο συνδέονταν με τον RCO15. Ωστόσο για τους λόγους που αναφέρθηκαν σε αυτόν, δεν επετεύχθη.
Π2	2.i	RCO19	Δημόσια κτίρια με βελτιωμένη ενεργειακή απόδοση	Τετραγωνικά μέτρα	11.842	26.316	19.548	0	0,0%	Δεν επετεύχθη το ορόσημο. Σημειώνεται ωστόσο ότι έχουν ενταχθεί και υλοποιούνται 3 πράξεις που ωρίμασαν την ΠΠ14-20.
Π2	2.v	RCO30	Μήκος νέων ή αναβαθμισμένων σωλήνων για τα συστήματα διανομής των δημόσιων δικτύων ύδρευσης	Χιλιόμετρα	12,55	74,54	20.945,25	0	0,0%	Δεν επετεύχθη το ορόσημο. Σημειώνεται ωστόσο ότι έχουν ενταχθεί και υλοποιούνται 5 πράξεις που ωρίμασαν την ΠΠ14-20 με τιμή στόχο που έχει καταχωρηθεί λάθος σε κάποια έργα. Εκκρεμεί η ορθή αποτύπωση του στόχου.
Π4Α	4.ii	RCO67	Χωρητικότητα τάξεων νέων ή εκσυγχρονισμένων εκπαιδευτικών εγκαταστάσεων	Άτομα	1.193	23.632	520	0	0,0%	Δεν επετεύχθη το ορόσημο. Σημειώνεται ωστόσο ότι έχουν ενταχθεί και υλοποιούνται 3 πράξεις που ωρίμασαν την ΠΠ14-20.
Π4Α	4.vi	RCO77	Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	Πολιτιστικοί και τουριστικοί χώροι	9	17	17	0	0,0%	Δεν επετεύχθη το ορόσημο. Σημειώνεται ωστόσο ότι έχουν ενταχθεί και υλοποιούνται 13 πράξεις που ωρίμασαν την ΠΠ14-20.
Π4Β	4.στ	PSO798	αριθμός δομών για την ένταξη παιδιών με αναπηρία ή / και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες	Αριθμός δομών	123	123	-	154	125,2%	Το ορόσημο έχει επιτευχθεί (έχουν ενταχθεί και υλοποιούνται 3 «κύκλοι» εκπαιδευτικής υποστήριξης).
Π4Β	4.η	PSO793	Αριθμός φορέων που υλοποιούν δράσεις ενεργής ένταξης ατόμων μειονεκτουσών ομάδων	Αριθμός φορέων/οντοτήτων	1	4	-	0	0,0%	Δεν επετεύχθη το ορόσημο, καθώς δεν ενεργοποιήθηκε σχετική δράση.
Π4Β	4.η	PSO805	Αριθμός δομών για την ένταξη φοιτητών με αναπηρία και άλλες ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες	Αριθμός φορέων/οντοτήτων	1	1	-	0	0,0%	Δεν επετεύχθη το ορόσημο, καθώς δεν ενεργοποιήθηκε σχετική δράση.
Π4Β	4.θ	EECO13	Υπήκοοι τρίτων χωρών	Αριθμός ατόμων	20	202	-	0	0,0%	Δεν επετεύχθη το ορόσημο. Σημειώνεται ωστόσο ότι εντός του 2024 έγινε ο ορισμός της "Ειδικής Υπηρεσίας Συντονισμού και Διαχείρισης Προγραμμάτων Μετανάστευσης και Εσωτερικών Υποθέσεων" ως ΕΦΔ του ΠΕΠ «Ιόνια 2021-2027» για την διαχείριση της σχετικής δράσης και τον 11/2024 εκδόθηκε πρόσκληση από τον εν λόγω φορέα για την υποβολή σχετικών προτάσεων.

Προτεραι- ότητα	ΕΣ	Δείκτης		Μονάδα μέτρησης	Ορόσημο (2024)	Στόχος (2029)	Τιμή στόχος ενταγμένων	Τιμή υλοποίησης (31.12.24)	% επίτευξης οροσήμου	Σχόλια
Π4Β	4.ι	EECO18.	αριθμός υποστηριζόμενων δημόσιων διοικήσεων ή δημόσιων υπηρεσιών σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο	Αριθμός	1	3	-	0	0,0%	Το ορόσημο δεν επετεύχθη καθώς δεν ενεργοποιήθηκε κάποια σχετική δράση.
Π4Β	4.ια	PSO792	Αριθμός ληπτών voucher για την ένταξη παιδιών σε δομές φροντίδας και δημιουργικής απασχόλησης	Αριθμός ατόμων	3.668	5.502	-	3.223	87,9%	Καταγράφεται υψηλή τιμή επίτευξης του οροσήμου (αφορά τους κύκλους 2022/2023 και 2023/2024). Συνολικά έχουν ενταχθεί και υλοποιούνται 3 «κύκλοι» (ο 3ο κύκλος αφορά το 2024/2025) εναρμόνισης με συνολικό στόχο 5.813 άτομα.
Π4Β	4.ια	PSO796	Αριθμός συνεχιζόμενων κοινωνικών δομών που υποστηρίζονται	Αριθμός δομών (οντότητες)	24	24	-	28	116,7%	Έχουν ενταχθεί και λειτουργούν 28 κοινωνικές δομές (9 Κέντρα Κοινότητας, 8 Δομές Παροχής Βασικών Αγαθών, 4 ΚΗΦΗ, 2 ΚΔΗΦ, 1 ΣΥΔ, 3 Συμβουλευτικά και 1 Ξενώνας για γυναίκες). Επισημαίνεται ότι βάσει αρχικού σχεδιασμού προβλέπονταν 4 Κέντρα Κοινότητας να ενταχθούν ως νέα στην ΠΠ21-27 (ΚΚ Σάμης, ΚΚ Νότιας και Βόρειας Κέρκυρας, ΚΚ Ληξουρίου). Ωστόσο τα εν λόγω ΚΚ εντάχθηκαν τελικά στην ΠΠ14-20 και μεταφέρθηκαν ως συνεχιζόμενες δομές στην ΠΠ21-27 (για το λόγο αυτό καταγράφεται διαφοροποίηση μεταξύ του αρχικού προγραμματισμού και της τιμής υλοποίησης).
Π4Β	4.ια	PSO801	Αριθμός συνεχιζόμενων δομών υγείας που υποστηρίζονται	Αριθμός δομών (οντότητες)	5	5	-	4	80.,0%	Έχουν ενταχθεί 3 έργα με συνολικό στόχο 4 δομές υγείας, οι οποίες και λειτουργούν. Σημειώνεται ότι σε σχέση με τον αρχικό σχεδιασμό δεν συνέχισε στην ΠΠ21-27 μια δομή για εξαρτήσεις (καθώς άλλαξε ο προγραμματισμός του Δικαιούχου).
Π4Β	4.ια	PSO806	Αριθμός νέων δομών/φορέων υγείας που υποστηρίζονται	Αριθμός δομών ή/και φορέων (οντότητες)	9	9	-	0	0,0%	Δεν επετεύχθη το ορόσημο καθώς δεν έχουν ενταχθεί νέες δομές υγείας. Σημειώνεται ωστόσο ότι εντός του 2025 εκδόθηκε πρόσκληση για νέες δομές (ψυχική υγεία και εξαρτήσεις).
Π4Β	4.ια	PSO807	Αριθμός νέων κοινωνικών δομών που υποστηρίζονται	Αριθμός δομών (οντότητες)	7	7	-	0	0,0%	Δεν επετεύχθη το ορόσημο καθώς δεν έχουν ενταχθεί νέες κοινωνικές δομές. Ωστόσο σημειώνεται ότι, όπως αναφέρθηκε στον PSO796, 4 ΚΚ που προβλέπονταν αρχικά να ενταχθούν ως νέα, τελικά εντάχθηκαν στην ΠΠ14-20 και πλέον αφορούν συνεχιζόμενες κοινωνικές δομές (οι οποίες και λειτουργούν).
Π4Β	4.ιβ	PSO802	Αριθμός υποστηριζόμενων δομών αστέγων	Αριθμός δομών (φορείς/οντότητες)	1	2	-	1	100,0%	Έχει ενταχθεί και λειτουργεί μια δομή (Κέντρο ημέρας αστέγων Κέρκυρας).
Π5	5.ι	RCO74	Πληθυσμός που καλύπτεται από έργα στο πλαίσιο στρατηγικών για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη	Άτομα	24.838	34.586	-	0	0,0%	Σε φάση υλοποίησης βρίσκεται η επικαιροποιημένη τοπική στρατηγική ΒΑΑ πόλης Κέρκυρας (23.541 άτομα με την απογραφή του 2021 και την έγκριση της επικαιροποιημένης στρατηγικής). Ωστόσο ακόμα δεν καταγράφονται ολοκληρωμένες εκροές.
Π5	5.ι	RCO75	Στρατηγικές για ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη που υποστηρίζονται	συνεισφορές σε στρατηγικές	1	2	1	0	0,0%	Μια Στρατηγική ΒΑΑ έχει ενταγμένα έργα (ΒΑΑ Κέρκυρας) και τροφοδοτεί τον δείκτη. Ωστόσο ακόμα δεν καταγράφονται ολοκληρωμένες εκροές.
Π5	5.ι	RCO77	Αριθμός πολιτιστικών και τουριστικών χώρων που υποστηρίζονται	Πολιτιστικοί και τουριστικοί χώροι	1	4	3	0	0,0%	Δεν επετεύχθη το ορόσημο. Σημειώνεται ωστόσο ότι στο πλαίσιο της Στρατηγικής ΒΑΑ Κέρκυρας έχουν ενταχθεί και υλοποιούνται 3 πράξεις.
Π6	TB ΕΚΤ+	PSO692a	Άτομα που εκπαιδεύτηκαν/καταρτίστηκαν στους Δικαιούχους	Άτομα	15	50	-	0	0,0%	Δεν επετεύχθη το ορόσημο, καθώς δεν υπάρχουν ενταγμένα έργα που να τροφοδοτούν το δείκτη.
Π6	TB ΕΚΤ+	PSO693	Συμβάσεις παροχής υπηρεσιών και προμηθειών	Συμβάσεις	8	33	10	0	0,0%	Δεν επετεύχθη το ορόσημο. Σημειώνεται ωστόσο ότι έχει ενταχθεί ένα έργο (με συνολικό στόχο 10), στο οποίο δεν καταγράφονται έως τέλος του 2024 ολοκληρωμένες εκροές.
Π6	TB ΕΚΤ+	PSO694	Δικαιούχοι που υποστηρίζονται	Δικαιούχοι	3	10	-	0	0,0%	Δεν επετεύχθη το ορόσημο, καθώς δεν υπάρχουν ενταγμένα έργα που να τροφοδοτούν το δείκτη.
Π6	TB ΕΚΤ+	PSO696	Ενέργειες επικοινωνίας & προβολής	Ενέργειες	5	15	-	0	0,0%	Δεν επετεύχθη το ορόσημο, καθώς δεν υπάρχουν ενταγμένα έργα που να τροφοδοτούν το δείκτη.
Π7	TB ΕΤΠΑ	PSO692a	Άτομα που εκπαιδεύτηκαν/καταρτίστηκαν στους Δικαιούχους	Άτομα	20	75	75	0	0,0%	Δεν επετεύχθη το ορόσημο, ωστόσο έχει ενταχθεί και υλοποιείται μια πράξη (με συνολικό στόχο 75 άτομα).

Προτεραι- ότητα	ΕΣ	Δείκτης		Μονάδα μέτρησης	Ορόσημο (2024)	Στόχος (2029)	Τιμή στόχος ενταγμένων	Τιμή υλοποίησης (31.12.24)	% επίτευξης οροσήμου	Σχόλια
Π7	TB ΕΤΠΑ	PSO693	Συμβάσεις παροχής υπηρεσιών και προμηθειών	Συμβάσεις	23	75	119	7	30,4%	Μερική επίτευξη του οροσήμου. Σημειώνεται ότι έχουν ενταχθεί και υλοποιούνται 3 πράξεις (με συνολικό στόχο 119 συμβάσεις).
Π7	TB ΕΤΠΑ	PSO694	Δικαιούχοι που υποστηρίζονται	Δικαιούχοι	4	15	2	0	0,0%	Δεν επετεύχθη το ορόσημο, ωστόσο έχουν ενταχθεί και υλοποιούνται δύο πράξεις.
Π7	TB ΕΤΠΑ	PSO696	Ενέργειες επικοινωνίας & προβολής	Ενέργειες	10	35	35	1	10,0%	Μερική επίτευξη του οροσήμου. Σημειώνεται ότι έχει ενταχθεί και υλοποιείται μια πράξη (με συνολικό στόχο 35).
Π7	TB ΕΤΠΑ	PSO697	Επικοινωνιακά Σχέδια Δράσης	Σχέδια	2	7	6	0	0,0%	Δεν επετεύχθη το ορόσημο, ωστόσο έχει ενταχθεί και υλοποιείται μια πράξη (με συνολικό στόχο 6).

9. Αναγκαιότητα αναθεώρησης Προγράμματος - Πρόταση οριστικής κατανομής ποσού ευελιξίας

9.1. Αναγκαιότητα αναθεώρησης

Από την εξέταση του Προγράμματος για το σύνολο των σημείων (α έως στ) του ΚΚΔ 2021/1060, προκύπτουν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

- Σε ότι αφορά τον **Ειδικό Στόχο RSO1.3**, προτεραιότητα πρέπει να δοθεί, λόγω αναγκών των επιχειρήσεων, στη **στήριξη της επιχειρηματικότητας μέσω πρόσβασης των επιχειρήσεων σε χρηματοδοτικά εργαλεία (πχ. τύπου ΤΕΠΙΧ ΙΙΙ)**.
- Σε ότι αφορά τον **Ειδικό Στόχο RSO2.4**, μεταξύ άλλων φαινομένων που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή, **έμφαση πρέπει να δοθεί στην αντιμετώπιση της διάβρωσης που προκαλείται στον θαλάσσιο/παράκτιο χώρο λόγω και της ανόδου της στάθμης της θάλασσας**.
- Σε ότι αφορά τον **Ειδικό Στόχο RSO4.5**, **έμφαση πρέπει να δοθεί και στη βελτίωση των υποδομών πρόνοιας της Περιφέρειας**, λαμβάνοντας υπόψη την αναθεωρημένη Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη, την Εθνική Στρατηγική Αποϊδρυματοποίησης, καθώς και το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα δικαιώματα των ΑμεΑ.
- Σε ότι αφορά τον **Ειδικό Στόχο RSO4.6**, καθώς η Περιφέρεια Ιόνιων Νήσων δέχεται μεγάλη τουριστική πίεση και αποτελεί ζητούμενο η βιώσιμη διαχείριση του τουριστικού προϊόντος, χρειάζεται **να ενισχυθούν χρηματοδοτικά «ειδικές δράσεις τουρισμού»** (πχ. τουριστική προβολή, λειτουργία DMO - Destination Management Organization) με βάση τη Στρατηγική Βιώσιμου Τουρισμού.

Τα παραπάνω ευρήματα οδηγούν στις εξής **βασικές κατευθύνσεις για την αναθεώρηση** του Προγράμματος Ιόνια Νησιά 2021-2027, στο πλαίσιο της ενδιάμεσης επανεξέτασης:

- Στην **Προτεραιότητα 1**, μεταφορά πόρων από τους Ειδικούς Στόχους RSO1.1 & RSO1.2 στον Ειδικό Στόχο RSO1.3, για παρεμβάσεις στήριξης της επιχειρηματικότητας μέσω της πρόσβασης των επιχειρήσεων σε χρηματοδοτικά εργαλεία (πχ. τύπου ΤΕΠΙΧ ΙΙΙ). Το παραπάνω δημιουργεί την ανάγκη προσθήκης νέου τύπου δράσεων στον εν λόγω Ειδικό Στόχο.
- Στην **Προτεραιότητα 2** (RSO2.4), χρηματοδοτική ενίσχυση των παρεμβάσεων αντιμετώπισης κινδύνων που συνδέονται με την κλιματική αλλαγή (πχ διάβρωση που προκαλείται λόγω της ανόδου της στάθμης της θάλασσας). Η ενίσχυση πραγματοποιήθηκε με εσωτερική ανακατανομή των πόρων του RSO2.4.
- Στην **Προτεραιότητα 4Α**:
 - Μεταφορά πόρων από τον Ειδικό Στόχο RSO4.2 στον RSO4.5, για τη χρηματοδότηση υποδομών πρόνοιας με έμφαση σε ευπαθείς ομάδες πληθυσμού (ΑμεΑ κα), λόγω σχετικών αναγκών. Το παραπάνω δημιουργεί την ανάγκη προσθήκης νέου τύπου δράσεων στον εν λόγω Ειδικό Στόχο.
 - Μεταφορά πόρων από τον Ειδικό Στόχο RSO4.2 στον RSO4.6, για τη χρηματοδότηση «ειδικών δράσεων τουρισμού», λόγω αυξημένων αναγκών στον τομέα. Το παραπάνω δημιουργεί την ανάγκη προσθήκης νέας δράσης στον εν λόγω Ειδικό Στόχο.
- Περιορισμένης κλίμακας προσαρμογές στο μίγμα πολιτικής της λογικής παρέμβασης του Προγράμματος, με την προσθήκη /διαγραφή /επικαιροποίηση καθώς και την

ανακατανομή πόρων μεταξύ (ενδεικτικών) τύπων δράσεων, εντός του ίδιου Στόχου Πολιτικής, με βάση την επικαιροποίηση του αρχικού σχεδιασμού, λόγω νέων αναγκών που έχουν προκύψει και λόγω των συστάσεων του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Επισημαίνεται ότι οι παραπάνω αλλαγές επικαιροποιούν και ενισχύουν τη λογική παρέμβασης του Προγράμματος.

- Προσαρμογές στο σύστημα δεικτών του Προγράμματος, κυρίως ως αποτέλεσμα των ανωτέρω αλλαγών.
- Θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τόσο οι διαθέσιμοι πόροι λόγω των χρηματοδοτικών αναγκών των τμηματοποιημένων και μεταφερόμενων έργων, όσο και η έως τώρα πορεία υλοποίησης του Προγράμματος και ο βαθμός ωριμότητας των προτάσεων.

Λεπτομέρειες για τις προτεινόμενες αλλαγές περιλαμβάνονται στην **έκθεση αιτιολόγησης της 1ης πρότασης αναθεώρησης** του Προγράμματος Ιόνια Νησιά 2021-2027, λαμβάνοντας υπόψη το άρθρο 24 του Κανονισμού Κοινών Διατάξεων (ΚΚΔ) 2021/1060 και την εγκύκλιο με αρ. πρωτ. οικ. 172666 ΕΞ 2024/19-11-2024 ΥΠΕΘΟΟ «Οδηγίες για την Ενδιάμεση Επανεξέταση, την ενσωμάτωση των πολιτικών της STEP και την Αναθεώρηση των Προγραμμάτων 2021-2027» της Γενικής Γραμματείας ΕΣΠΑ.

Στην αναγκαιότητα της αναθεώρησης, πέραν των ευρημάτων της ενδιάμεσης επανεξέτασης, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη και άλλες παράμετροι όπως:

- η πρόοδος/έγκριση των στρατηγικών ΟΧΕ που ενδεχομένως οδηγεί σε ανάγκη εμπλουτισμού των δράσεων που είχαν αρχικά εκτιμηθεί, ενίσχυση/ανακατανομή των πόρων, και επικαιροποίηση του συστήματος δεικτών κλπ.,
- οι τελικές ανάγκες για μεταφορά έργων (συμπεριλαμβανομένων των τμηματοποιημένων) δεδομένης της ολοκλήρωσης της περιόδου 2014-2020,
- η πορεία της ενεργοποίησης του Προγράμματος (προσκλήσεων, εντάξεων),
- ειδικά για το ΕΚΤ+, οι συνέργειες με το ΤΑΑ (τυχόν νεότερα δεδομένα για δράσεις του ΤΑΑ που έπρεπε να ολοκληρωθεί η πιλοτική τους εφαρμογή και εκκρεμούσε το εφαρμοστικό πλαίσιο, οι οποίες ενδεχόμενα να συνεχιστούν στα περιφερειακά Προγράμματα), κλπ.

Τέλος, σχετικά με την πρωτοβουλία S.T.E.P., αποτελεί μια σημαντική αλλαγή σε σχέση με την περίοδο σχεδιασμού του Προγράμματος, και τονίζεται ως ευκαιρία στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο, στο Box 4 της συνοδευτικής έκθεσης της ΕΕ για την Ελλάδα (πλαίσιο για την ενδιάμεση επανεξέταση), με προτάσεις για συγκεκριμένους επενδυτικούς τομείς (ψηφιακές τεχνολογίες και καινοτομία στον τομέα της υπερπροηγμένης τεχνολογίας, καθαρές και αποδοτικές ως προς τη χρήση των πόρων τεχνολογίες, και βιοτεχνολογίες). Παρόλο που οι προτεραιότητες S.T.E.P. δημιουργούν ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο δράσεων που ανταποκρίνεται στις ανάγκες των ελληνικών περιφερειών και της εθνικής οικονομίας για την περίοδο 2021-2027, η εξέταση κρίσιμης μάζας δυνητικών δικαιούχων παρεμβάσεων S.T.E.P. δεν ανέδειξε την Περιφέρεια Ιονίων Νήσων ως επιλέξιμη για την ενσωμάτωση διακριτών Προτεραιοτήτων S.T.E.P. στην επικείμενη πρόταση αναθεώρησης, σύμφωνα με το παραδοτέο «Παροχή Υπηρεσιών συμβούλου υποστήριξης για την ενσωμάτωση της πλατφόρμας Στρατηγικών τεχνολογιών για την Ευρώπη (STEP) στα Συγχρηματοδοτούμενα Προγράμματα ΕΣΠΑ 2021-2027» που εκπονήθηκε τον Δεκέμβριο 2024 από το EIT (European Institute of Innovation and Technology) Manufacturing South East. Ενδεχόμενα οι τομείς της πρωτοβουλίας S.T.E.P. να εξεταστούν μελλοντικά ως στρατηγικές επενδύσεις για την Περιφέρεια, λαμβάνοντας υπόψη την πορεία υλοποίησης του Προγράμματος Ιόνια Νησιά 2021-2027.

9.2.Κατανομή ποσού ευελιξίας

Από την παραπάνω ανάλυση στο πλαίσιο της Ενδιάμεσης Επανεξέτασης (άρθρο 18 του ΚΚΔ 2021/1060) του Προγράμματος Ιόνια Νησιά 2021-2027 (CCI 2021EL16FFPR014), δεν προκύπτει μεταβολή στην κατανομή του ποσού ευελιξίας, και **μπορεί να θεωρηθεί οριστική η κατανομή του ποσού ευελιξίας** που εγκρίθηκε με την υπ' αρ. πρωτ. C(2022) 6508 final 5-9-2022 Εκτελεστική Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Παρακάτω παρατίθεται ο σχετικός πίνακας του Προγράμματος.

Προτεραιότητα (Π)	Ταμείο	Ενωσιακή στήριξη (€)	Ενωσιακή στήριξη χωρίς ποσό ευελιξίας	Ποσό ευελιξίας	Μεταβολές Ενωσιακής Στήριξης	Ενωσιακή στήριξη (€)	Συνολική Δημόσια Δαπάνη (Δ.Δ.) (€)
Π1. Ενίσχυση της περιφερειακής ανταγωνιστικότητας μέσω της προώθησης της επιχειρηματικότητας, της καινοτομίας & του ψηφιακού μετασχηματισμού	ΕΤΠΑ	26.792.578	22.721.262	4.071.316	0	26.792.578	31.520.680
Π2. Προστασία του Περιβάλλοντος, Αειφόρος Ανάπτυξη, Αντιμετώπιση της Κλιματικής Αλλαγής	ΕΤΠΑ	45.949.739	38.967.360	6.982.379	0	45.949.739	54.058.517
Π2Α. Προώθηση της βιώσιμης αστικής κινητικότητας	ΕΤΠΑ	3.400.000	2.883.347	516.653	0	3.400.000	4.000.000
Π3. Ενίσχυση υποδομών μεταφορών	ΕΤΠΑ	22.159.179	18.791.940	3.367.239	0	22.159.179	26.069.623
Π4Α. Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής με τη βελτίωση υποδομών	ΕΤΠΑ	35.818.359	30.375.513	5.442.846	0	35.818.359	42.139.246
Π4Β. Ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής με τη στήριξη του ανθρώπινου δυναμικού	ΕΚΤ+	62.019.065	52.594.476	9.424.589	0	62.019.065	72.963.606
Π5. Προώθηση της βιώσιμης και ολοκληρωμένης χωρικής ανάπτυξης	ΕΤΠΑ	43.777.994	37.125.627	6.652.367	0	43.777.994	51.503.523
Π6. Τεχνική Βοήθεια ΕΚΤ+	ΕΚΤ+	1.312.265	1.112.850	199.415	0	1.312.265	1.543.842
Π7. Τεχνική Βοήθεια ΕΤΠΑ	ΕΤΠΑ	3.226.127	2.735.895	490.232	0	3.226.127	3.795.444
Σύνολο		244.455.306	207.308.270	37.147.036	0	244.455.306	287.594.481